

Explaining the role of desirable governance in promoting environmental justice in industrial coastal cities Case study : Asalouyeh and Mahshahr

Saeed Maleki*¹ , Aghil Gankhaki²

1- (*Corresponding author) Professor of geography and urban planning, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. Email: malekis@scu.ac.ir
2- PhD student of geography and urban planning, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. Email: a-gankhaki@stu.scu.ac.ir

Article Info

Date of receive:

2023/12/02

Date of last review:

2024/04/28

Date of accept:

2024/05/02

Date of online publication:

2024/05/02

Keywords:

Good governance,
Environmental justice,
Industrial coastal cities,
Structural equations
modeling,
Asalouye and Mahshahr

Extended Abstract

Introduction

Coastal regions, as the intersection of two distinct ecosystems, serve as one of the most active areas worldwide for the interaction and mutual communication of marine and terrestrial organisms, while providing diverse ecosystem services to humans. The macroeconomic-political approaches of nations towards coastal areas, followed by population and economic influx, have resulted in coastal cities being acknowledged as centers of population receptivity and arenas of competition among diverse groups for access to aquatic-terrestrial ecosystem services. Conflicting interests among these groups and an ineffective top-down management pattern in industrial coastal cities such as Mahshahr and Asalouyeh have exacerbated the adverse impacts of various socio-economic processes on the sustainability of coastal ecosystems, intensifying the clash between economic growth and environmental preservation. This study endeavors to quantitatively examine the associations between the governance patterns of industrial coastal cities and environmental justice within these regions. The primary objective is to develop a model that elucidates this relationship and, based on the formulated hypotheses, establish a framework for enhancing the efficiency and efficacy of participatory decision-making processes. The ultimate aim is to foster the preservation and restoration of coastal ecosystems, ensure the sustainability of ecosystem services, and mitigate environmental justice disparities during the course of economic and social development in industrial coastal cities and coastal towns.

Materials & Methods

The present study adopts a quantitative approach grounded in the established paradigm of positivism. The target population consists of residents of industrial coastal cities. ... ► Page 62

How to Cite:

Maleki, S. Gankhaki, A. (2024). Explaining the role of desirable governance in promoting environmental justice in industrial coastal cities - Case study : Asalouyeh and Mahshahr. Scientific - Research Quarterly Geographical Data (SEPEHR). 33(131), 61-84.

The accessible population includes the resident population of Asalouyeh (Bushehr province) and Mahshahr (Khuzestan province). Data collection was conducted through questionnaires, and data analysis and modeling of the relationships between variables were performed using SPSS 26 and SMART-PLS 4 software.

The study area encompasses the coastal cities of Asalouyeh and Mahshahr. Asalouyeh is located in the southernmost part of Bushehr province and serves as the center of Asalouyeh county. It has a long history of industrial, commercial, and fishing activities. The port of Mahshahr, on the other hand, is currently industrialized and serves as the center of Mahshahr County. It is situated on the transit routes of land, sea, and rail transportation, making it a significant and strategic port, along with the Imam Khomeini port complex.

Results & Discussion

The present study employed a three-section approach to assess model fit, including measurement model fit, structural model fit, and overall model fit. The measurement model fit was evaluated using factor loadings, average variance extracted, composite reliability, and two convergent and discriminant validity measures. Convergent validity was computed based on the extracted factor loadings and average variance values, while the Fornell-Larcker criterion was utilized to calculate discriminant validity. The results indicated that the factor loadings of each item exceeded 0.5, indicating satisfactory reliability of the model. Furthermore, the composite reliability, average variance extracted, and Fornell-Larcker table values surpassed the acceptable thresholds, indicating a good fit of the measurement model. The present study utilized the cross-loading validity index to assess the quality of the measurement model. The Q^2 values indicated that the selected tool for measuring the latent variable had an acceptable level of quality, thereby validating the measurement model of the study. The results obtained from partial least squares analysis, as presented in Figures (3) and (4) and Table (5), indicated that all path coefficients and t-values were significant, with values greater than 1.96 and p-values less

than 0.05, respectively, supporting the main hypotheses based on the collected data from the study population.

Furthermore, the mediator variable of social capital was found to have a moderate effect, ranging from 20% to 80%, in the relationship between desirable governance and environmental justice, indicating partial mediation.

Conclusion

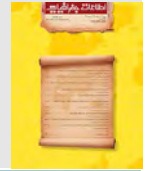
The findings of this study demonstrate a robust and statistically significant relationship between desirable governance and environmental justice. Moreover, the study introduces social capital as a significant mediator in the relationship between desirable governance and environmental justice. The significance of the association between desirable governance and social capital has been validated in previous research. Based on these results and the substantial link between desirable governance and environmental justice, along with the mediating role of social capital, it is recommended to transition the management approach of industrial coastal cities towards desirable governance. This transition can be accomplished by implementing principles and indicators of desirable governance, such as enhancing participation, transparency, effectiveness, efficiency in decision-making and planning, and responsiveness to diverse stakeholders. These measures will establish a solid foundation for advancing environmental justice in various aspects.

Furthermore, particular attention should be given to augmenting the level of social capital through well-defined and practical planning. This strategic focus will establish the necessary groundwork for leveraging social capital to enhance the effectiveness of desirable governance in industrial coastal cities, ultimately fostering environmental justice.

فصلنامه علمی - پژوهشی

اطلاعات جغرافیایی (سپهر) دوره ۳۳، شماره ۱۳۱، پاییز ۱۴۰۳

صفحات ۸۴ - ۶۱

مقاله پژوهشی

<https://doi.org/10.22131/SEPEHR.2024.2016552.3036>

تعیین نقش حکمروایی مطلوب در ارتقاء عدالت محیط‌زیستی شهرهای ساحلی صنعتی

مطالعه موردی: شهرهای ساحلی عسلویه و ماهشهر

سعید ملکی*^۱، عقیل گنخکی^۲

۱- (*نویسنده مسئول) استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران malekis@scu.ac.ir
 ۲- دانشجوی دکتری، رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران a-gankhaki@stu.scu.ac.ir

چکیده
 نقش کارکردی و اقتصادی- سیاسی شهرهای ساحلی سبب شده است تا گروه‌های مختلف باهدف دستیابی به خدمات اکوسیستمی موجود باهم رقابت کنند که این امر در نهایت موجب تهدید روزافزون پایداری سواحل به‌ویژه در بعد محیط‌زیستی شده است. از طرفی، حکمروایی مطلوب شهری به‌عنوان الگوی کارآمد به دنبال کاهش تضاد منافع بین بخشی و ایجاد زمینه مشارکت حداکثری گروه‌ها در مدیریت و راهبری شهرها است. از این رو اصلاح الگوی حکمرانی فعلی شهرهای ساحلی صنعتی به سمت حکمروایی مطلوب ضروری است. هدف این پژوهش بررسی رابطه بین حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی در شهرهای ساحلی با نقش میانجی سرمایه اجتماعی است که با رویکرد کمی و به روش توصیفی- تحلیلی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان و مدیران فعال در شهرهای ساحلی صنعتی عسلویه و ماهشهر است. حجم نمونه براساس حداقل سطح معنی‌داری ۰/۰۵ برابر ۲۵۰ نفر است. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش معادلات ساختاری و نرم‌افزارهای SPSS26 و SmartPLS4 استفاده شده است. براساس نتایج ضریب تأثیر بین حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی و همچنین ضریب تأثیر بین حکمروایی و سرمایه اجتماعی به ترتیب برابر ۰/۶۸۳ و ۰/۷۶۹ است که مقادیر آن‌ها معنی‌دار و قوی است. همچنین نتایج نشان می‌دهد ضریب تأثیر سرمایه اجتماعی عدالت محیط‌زیستی معنی‌دار است و از این رو نقش میانجیگری آن در رابطه بین حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی تأیید می‌شود. براساس نتایج می‌توان اذعان داشت که پیاده‌سازی زمینه الگوی حکمروایی مطلوب و ارتقاء سرمایه اجتماعی می‌تواند به بهبود عدالت محیط‌زیستی در شهرهای ساحلی صنعتی مورد مطالعه منجر شود. از این رو پیشنهاد می‌شود شاخص‌های حکمروایی مطلوب نظیر مشارکت، شفافیت، اثربخشی و کارایی، بیش‌ازپیش در فرآیندهای برنامه‌ریزی و اجرا مورد توجه قرار گیرند.

*****

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت:

۱۴۰۲/۰۹/۱۱

تاریخ آخرین بازنگری:

۱۴۰۳/۰۲/۰۹

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۲/۱۳

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۱۲/۱۳

واژه‌های کلیدی:

حکمروایی مطلوب؛

عدالت محیط‌زیستی؛

شهرهای ساحلی صنعتی؛

معادلات ساختاری؛

عسلویه و ماهشهر

استناد به این مقاله:

ملکی، س؛ گنخکی، ع؛ (۱۴۰۳). تعیین نقش حکمروایی مطلوب در ارتقاء عدالت محیط‌زیستی شهرهای ساحلی صنعتی - مطالعه موردی: شهرهای ساحلی عسلویه و ماهشهر. فصلنامه علمی پژوهشی اطلاعات جغرافیایی (سپهر) ۳۳ (۱۳۱)، ۸۴-۶۱

مقدمه

به عنوان مفهومی چندبعدی، یکی از این رویکردها محسوب شده و باهدف بهبود کیفیت زندگی ساکنان شهرها به ویژه اقشار آسیب پذیر مورد توجه برنامه ریزان شهری قرار گرفته است (4) Meyer & Auriacombe, 2019: 227; Biswas et al., 2019. حکمروایی مطلوب بیانگر رویکردی است که براساس آن تصمیم گیری ها و برنامه ریزی های اجرایی بر مبنای مشارکت همه ذینفعان و بازیگران صورت می گیرد (کاظمیان و همکاران، ۱۴۰۰: ۵۶؛ لدنی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۷۸، موسوی و ملک حسینی، ۱۴۰۲: ۱۶۱). به عبارتی، حکمروایی مطلوب به عنوان پارادایم غالب جهانی برای حل مشکلات سکونت گاه های انسانی و چالش های پیش روی آن ها در دستیابی به اهداف توسعه پایدار و دستور کار ۲۱ است.

با توجه به موقعیت جغرافیایی کشور ایران، شهرهای ساحلی مختلف به ویژه شهرهای ساحلی جنوبی کشور، کانون اصلی تجارت با جهان هستند و در سال های اخیر از نقش و اهمیت فزاینده ای در اقتصاد ملی برخوردار شده اند و به عنوان ظرفیت های راهبردی توسعه ملی در برنامه ریزی کلان مورد توجه ویژه قرار گرفته اند (سعیدی و مراد پور، ۱۳۹۲: ۲۷؛ طالبیان، ۱۳۸۶: ۵۸). براساس این نقش آفرینی، در سال های اخیر جمعیت مناطق ساحلی به ویژه در سواحل جنوبی کشور، ۳۰ درصد افزایش یافته است (قادری و همکاران، ۲۰۲۰). عدالت محیط زیستی در مناطق ساحلی جنوبی کشور در نتیجه مدیریت ناکارآمد پسماند جامد (عبدلی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۶۳؛ آصفی و فریمان، ۱۴۰۱: ۲۳۶؛ ملکی و گنجکی، ۱۴۰۱: ۲۳۱)، کمبود زیرساخت های تصفیه فاضلاب شهری (تکدستان و همکاران، ۱۳۸۳: ۶۷؛ مظلومی، ۱۴۰۰)، ورود فلزات سنگین به سواحل در نتیجه رهاسازی پساب صنعتی (استانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۶؛ سبزلیزاده، ۱۳۸۹: ۵۳؛ کاظمی درسنگی و سادات نعیمی، ۱۴۰۱: ۱۹۹)، احداث واحدهای آب شیرین کن (قشلاقی و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۴۸) و ... با چالش های متعدد روبه رو است. علاوه بر این، اجرای طرح های آبی پروری نظیر پرورش ماهی در قفس (حیبی و همکاران، ۱۴۰۲: ۱۰۵)، افزایش فعالیت های گردشگری (برقی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۷۷) و تجاری

مناطق ساحلی به عنوان محل تلاقی دو اکوسیستم خشکی و آبی، به عنوان فعال ترین مناطق جهان، محل تعامل و ارتباط متقابل بین موجودات زنده دریا و خشکی و ارائه دهنده خدمات اکوسیستمی متنوع به انسان هستند (3) Van Assche et al., 2020. تسلط انسان بر سواحل و گسترش شهرهای ساحلی، بدون توجه به مسائل محیط زیستی سبب شده است تا با استقرار نظام سکونت گاهی و بارگذاری جمعیت، پایداری اکوسیستم های ساحلی و شاخص های زندگی شهروندان در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی به طور روزافزون تهدید شوند (سعدایی و همکاران، ۱۳۸۹: ۳؛ Osterblom et al., 2017: 55; Barbier, 2017: 508). فشار بر منابع ساحلی و تخریب اکوسیستم های موجود سبب انتشار انواع آلاینده ها در اکوسیستم های سیال ساحلی شده است. مجموعه موارد فوق به همراه الگوهای برنامه ریزی بالا به پایین و بدون اتخاذ رویکردهای یکپارچه، سبب ایجاد چالش بین ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی توسعه پایدار در شهرهای ساحلی به ویژه شهرهای ساحلی صنعتی شده اند. به عبارتی الگوی فعلی حکمرانی در شهرهای ساحلی صنعتی با مسائل پیچیده ای مانند دفع زباله، مسکن، بیکاری، بهداشت، تصفیه آب، برق، ساخت و نگهداری جاده ها و سایر چالش های مرتبط با شهرنشینی سریع مواجه است (Meyer & Auriacombe, 2019). 3. در نتیجه این چالش ها، بین اهداف پایداری و تضمین عدالت اجتماعی و عدالت محیط زیستی در شهرهای ساحلی صنعتی تضاد روزافزونی شکل گرفته است. از این رو لزوم توجه و ارائه راهکارهای مناسب به منظور مواجهه با این چالش ها و جلوگیری از گسترش پیامدهای آن از اهمیت ویژه برخوردار است (سعدایی و همکاران، ۱۳۸۹: ۳؛ نمامیان و طیبی، ۱۳۹۹: ۱۰۷؛ 4) Venter et al., 2023.

مدیریت شهری نوین همواره رویکردهای مختلفی را برای غلبه بر مشکلات و موانع پیش روی شهرها در دستیابی به اهداف پایداری دنبال می کند. امروزه حکمروایی مطلوب

فصلنامه علمی - پژوهشی اطلاعات جغرافیایی (ص ۶۵)

تعیین نقش حکمروایی مطلوب در ارتقاء عدالت محیط‌زیستی شهرهای ساحلی صنعتی ... / ۶۵

و ماهشهر که با تغییرات اجتماعی - اکولوژیکی سریع و شدید روبه‌رو هستند، پردازد. بر این اساس پژوهش حاضر می‌تواند زمینه اصلاح الگوی توسعه فعلی در این شهرها را باهدف حفاظت و بازسازی اکوسیستم ساحلی و پایداری خدمات ارائه‌شده و رفع نابرابری‌های عدالت محیط‌زیستی حین توسعه اقتصادی - اجتماعی در شهرهای صنعتی مورد مطالعه فراهم آورد.

بررسی ادبیات موضوع نشان می‌دهد که تاکنون مفاهیم عدالت محیط‌زیستی و حکمروایی مطلوب شهری در پژوهش‌های مختلفی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. از جمله این پژوهش‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره نمود.

نوایی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان "تحلیل راهبری کاربست حکمروایی خوب در توسعه پایدار شهرهای ساحلی (مطالعه موردی: شهرهای بابلسر، نور و رامسر)" با استفاده از روش توصیفی تحلیلی، نتیجه گرفتند که متغیر حکمروایی شهری و متغیر توسعه پایدار در شهر بابلسر و نور در حد متوسط و در شهر رامسر، پایین‌تر از حد متوسط است. همچنین براساس نتایج این پژوهش، حکمروایی شهری و توسعه پایدار با یکدیگر رابطه معنی‌داری دارند.

خاتم و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان "بررسی و تحلیل شاخص‌های حکمروایی شهری در کلان‌شهر تهران با استفاده از روش دیمتلفازی"، نتیجه می‌گیرند که شاخص مسئولیت‌پذیری بیشترین تأثیرگذاری را بر دیگر شاخص‌ها دارد و شاخص پاسخگویی بیشترین میزان اثرپذیری از شاخص‌های دیگر را دارد. همچنین نتایج نشان می‌دهد که حکمروایی مطلوب شهری می‌تواند به کیفیت بهتر مکان‌های شهری و ارتقاء اعتماد شهروندان نسبت به نهادهای مدیریت شهری کمک کند (خاتم و همکاران، ۱۴۰۲).

سروشان و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به "بررسی تأثیر حکمروایی شهری بر تاب‌آوری شهرها (مطالعه موردی: شهر تهران)" به روش توصیفی - تحلیلی می‌پردازند. نتایج

(میان‌دوآبچی و آفاجانی، ۱۴۰۰: ۵) و ... بر ابعاد مختلف عدالت محیط‌زیستی اکوسیستم‌های اجتماعی - اکولوژیکی کشور تأثیرگذار بوده است. این در حالی است که براساس اسناد فرادستی کشور و نیز الگوی سیاست‌گذاری بالا به پایین و همچنین تأکید حاکمیت بر اهمیت و نقش شهرهای ساحلی در برنامه ششم و هفتم توسعه، اقتصاد دریا محور به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اولویت‌های برنامه‌ریزی اقتصادی کشور مورد توجه قرار گرفته است.

با توجه به روند سرمایه‌گذاری‌ها براساس الگوهای اقتصادی پیش‌بینی‌شده در طرح آمایش سرزمین استان‌های بوشهر و خوزستان و همچنین اجرایی شدن پیشنهادها، طرح مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی و بارگذاری جمعیتی، ضروری است تا به منظور کاهش و تعدیل پیامدهای توسعه نامتوازن در شهرهای ساحلی صنعتی عسلویه و ماهشهر از جمله تخریب محیط‌زیست، کاهش تنوع زیستی و جانوری و همچنین کاهش سطح کیفی و کمی خدمات اکوسیستمی ساحلی، الگوی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته مورد بازبینی قرار گیرد. هدف اصلی این پژوهش شناخت روابط بین الگوی حکمرانی شهرهای صنعتی ساحلی و عدالت محیط‌زیستی در این مناطق براساس نقش میانجی سرمایه اجتماعی است. بنابراین به آزمون فرضیه‌های زیر می‌پردازد:

فرضیه ۱: حکمروایی مطلوب بر عدالت محیط‌زیستی در شهرهای ساحلی صنعتی اثر مستقیم دارد.

فرضیه ۲: حکمروایی مطلوب بر سرمایه‌گذاری اجتماعی اثر مستقیم دارد.

فرضیه ۳: سرمایه اجتماعی بر عدالت محیط‌زیستی اثر مستقیم دارد.

فرضیه ۴: حکمروایی مطلوب از طریق سرمایه اجتماعی بر ارتقاء عدالت محیط‌زیستی اثر غیرمستقیم دارد.

با توجه به فرضیات مطرح‌شده، این پژوهش تلاش می‌کند تا به بررسی رابطه بین حکمروایی مطلوب و عدالت زیست‌محیطی در شهرهای ساحلی صنعتی عسلویه

روستایی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان "بررسی نقش ساختاری حکمروایی مطلوب شهری در ایجاد شهرهای هوشمند (نمونه مورد مطالعه: شهرداری تبریز)"، ضمن اولویت‌بندی شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری، نتیجه گرفتند که حکمروایی خوب شهری تأثیر بسیار بالایی بر ایجاد شهر هوشمند دارد و از بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، شاخص‌های پاسخگویی، شفاف‌سازی و اثربخشی بیشترین تأثیر را بر ابعاد مختلف ایجاد هوشمندسازی شهری دارند.

نماین و طیبی (۱۳۹۹) ضمن انجام پژوهشی با عنوان "نکات انتقادی از عدالت محیط زیستی و توسعه پایدار"، نتیجه می‌گیرند که خوشبختی و سعادت جهانی فقط در جو تفاهم میان کشورها بر این مبنای که حفاظت از محیط زیست و پایداری آن به مضمون احترام به حقوق محیط زیست است، دست‌یافتی خواهد بود. بر این اساس، نویسندگان پیشنهاد می‌دهند که پایه‌گذاری تلاش‌های مرتبط با توسعه پایدار بر اساس عدالت محیط زیستی خواهد بود (نماین، ۲۰۲۰: ۴۲).

سرمردی و خمایی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان "مفهوم عدالت محیط زیستی و انعکاس آن در اسناد منطقه‌ای و بین‌المللی"، ضمن بررسی اسناد مختلف مرتبط با عدالت محیط زیستی در جهان و ایران، نتیجه می‌گیرند که حقوق بین‌الملل محیط زیست نتوانسته است به خوبی مفهوم عدالت را تبیین نماید و صلاحیت رسیدگی دعاوی مطرح شده توسط سازمان‌های مردمی، سندیکاهای کارگری، اتحادیه‌های منطقه‌ای نژادی در مورد بی‌عدالتی محیط زیستی، باید به اساسنامه‌های دیوان بین‌المللی دادگستری و دیوان بین‌المللی کیفری افزوده شود. دلیل دیگر تأسیس سازمانی نظیر یک دادگاه بین‌المللی در رابطه با جرائم محیط زیستی باصلاحیت رسیدگی به دعاوی مطرح شده توسط اشخاص عمومی و خصوصی است (اسدی خمایی، ۲۰۱۶).

ونتر و همکاران^۱ (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان "عدالت محیط زیستی در یک شهر بسیار سبز: نابرابری فضایی در

این پژوهش نشان داد که حکمروایی شهری بر تاب‌آوری شهری تأثیر مستقیم دارد و از بین شاخص‌های حکمروایی شهری، شاخص کارایی و اثربخشی با مقدار همبستگی ۰/۴۳ بیشترین تأثیر را بر تاب‌آوری اجتماعی دارد (سروش‌ان و همکاران، ۱۴۰۱).

حیدری و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به "تبیین اثرات حکمروایی مطلوب شهری بر تاب‌آوری اجتماعی شهروندان در برابر اپیدمی کووید ۱۹ (مطالعه موردی: شهر تبریز)"، با استفاده از روش ترکیبی کیفی- کمی می‌پردازند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مؤلفه‌های مشارکت و مسئولیت‌پذیری به ترتیب با ضرایب ۰/۳۹۶ و ۰/۳۹۵ بیشترین تأثیر را در ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی شهروندان در برابر کووید ۱۹ در شهر تبریز دارند (حیدری و همکاران، ۱۴۰۰).

پوراحمد و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان "تحلیل فضایی آثار حکمروایی مطلوب بر زیست‌پذیری شهری؛ مطالعه موردی: کانون‌های جرم‌خیزی مناطق ۱۱ و ۱۲ شهر تهران" با روش توصیفی تحلیلی، نتیجه گرفتند که بین شاخص‌های حکمروایی مطلوب و زیست‌پذیری شهری رابطه‌ای ضعیف وجود دارد و از میان شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری، شاخص‌های عدالت، کارایی و اثربخشی و قانونمندی با ضرایب بتای ۰/۵۳۰، ۰/۴۹۶ و ۰/۴۲۷ به ترتیب بیشترین تأثیر را بر زیست‌پذیری کانون‌های جرم‌خیز بخش مرکزی شهر تهران دارند (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۹).

رضایی و شمس (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان "تحلیلی بر رابطه حکمروایی خوب شهری و عدالت اجتماعی در فضاهای شهری (مورد مطالعه) شهر فردوسیه- شهرستان شهریار)"، به روش توصیفی تحلیلی، نتیجه می‌گیرند که حکمروایی مطلوب شهری همبستگی معنی‌داری با میزان تحقق عدالت اجتماعی در شهر فردوسیه دارد و در صورت افزایش حکمروایی مطلوب شهری، بر میزان تحقق عدالت اجتماعی افزوده می‌شود (رضایی و همکاران، ۱۳۹۸).

فصلنامه علمی - پژوهشی اطلاعات جغرافیایی (ص ۶۷)

تعیین نقش حکمروایی مطلوب در ارتقاء عدالت محیط‌زیستی شهرهای ساحلی صنعتی ... / ۶۷

لائو و همکاران^۲ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان "عدالت محیط‌زیستی در سیستم‌های ساحلی: از منظر جوامع در حال تغییر، با استفاده از رویکرد اکتشافی و روش مطالعه آمیخته"، به بررسی میزان درک عدالت محیط‌زیستی در جوامع گینه‌نو با تمرکز بر الگوهای رایج استفاده و مدیریت منابع ساحلی پرداختند. آن‌ها دریافتند که روش‌ها و تهدیدات ناشی از ماهیگیری بیش از حد منجر به تخریب زیستگاه‌ها شده است. همچنین نتایج این پژوهش بر اهمیت رعایت حقوق جوامع محلی در ارتقاء یا تقلیل مشروعیت رویه‌های حاکم بر منابع و فرآیندهای تصمیم‌گیری در مورد عدالت محیط‌زیست توزیعی تأکید دارد.

وان و همکاران^۳ (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان "حکمرانی و شرایط ساحلی: به سمت شیوه‌های جدید مشاهده، انطباق و ادغام" و با استفاده از چارچوب مفهومی نظریه حکمرانی تکاملی، به تجزیه و تحلیل شرایط سواحل در جهت هماهنگی و تطابق بیشتر سیاست‌گذاری‌ها با واقعیت‌های محلی می‌پردازد. براساس نتایج این پژوهش، حکمرانی سواحل نیازمند عرصه جدیدی برای افزایش یکپارچگی سیاست‌ها و هماهنگی حداکثری فعالیت‌های اجرایی است. این امر از طریق ایجاد همبستگی بیشتر در فرآیندهای مختلف شناختی، سازمانی و مادی در راستای بازتولید الگوی حکمرانی مؤثر است.

پاستتو و همکاران^۴ (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان "عدالت محیط‌زیستی در سایت‌های آلوده صنعتی. مروری بر شواهد علمی در منطقه اروپایی سازمان بهداشت جهانی"، به بررسی و تحلیل مطالعات انجام‌شده پیرامون عدالت توزیعی و رویه‌ای (ابعاد عدالت محیط‌زیستی) در سایت‌های صنعتی آلوده و در بازه زمانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷ می‌پردازند. براساس نتایج، عمده مطالعات انجام‌شده پیرامون عدالت محیط‌زیستی در منطقه اروپایی سازمان بهداشت جهانی بیشتر معطوف به بعد عدالت توزیعی است. مطالعات انجام‌شده در مورد

مواجهه با طبیعت شهری، آلودگی هوا و گرما در شهر اسلو، نروژ" و با استفاده از تکنیک‌های تحلیل فضایی برای شناسایی الگوها و همبستگی بین متغیرهای موردنظر، به بررسی رابطه بین تراکم شهری، تغییرات درآمد، دسترسی به فضای سبز و فاصله از آب می‌پردازند. نتایج نشان می‌دهد که شهروندان فقیرتر در شهر اسلو، دسترسی کمتری به فضاهای سبز دارند و بیشتر در معرض آلودگی‌های محیطی و دمای بالا هستند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که فاصله از پیکره‌های آبی در شهر اسلو به‌شدت با میزان درآمد مرتبط است و افراد ثروتمند بیشتر در نزدیکی پیکره‌های آبی متمرکز شده‌اند.

ریگولون و همکاران^۱ (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان "مدل اکولوژیکی عدالت محیط‌زیستی برای اوقات فراغت، ضمن بررسی یکپارچه از ابعاد مختلف عدالت محیط‌زیستی"، مدل اکولوژیکی ارائه می‌دهند که برای تجزیه و تحلیل سیستماتیک عوامل سیاسی، ساختاری و اجتماعی محیط ادراک‌شده و همچنین عوامل فردی که بر مشارکت شهروندان به حاشیه رانده شده در محیط‌های شهری تأثیرگذار است، کاربرد دارد. علاوه بر این، مدل ارائه‌شده چارچوب جامعی را برای درک و پرداختن به مسائل عدالت محیط‌زیستی ارائه می‌دهد.

براون و همکاران (۲۰۲۲) ضمن انجام پژوهشی با عنوان "چارچوبی برای توسعه شاخص‌های عدالت محیط‌زیستی"، تلاش می‌کنند تا برای کمک به دولت‌ها و جوامع محلی و با استفاده از شواهد و ادبیات موضوع، چارچوب‌های بالا به پایین و پایین به بالا را با هدف توسعه شاخص‌های عدالت محیط‌زیستی ارائه نمایند. چارچوب پایین به بالا ترکیبی از اقدامات مبتنی بر چهار عامل محیط‌زیست، جمعیت‌شناسی، بیماری‌شناسی و فرآیندها است. ایشان پیش‌بینی می‌کنند که این اقدامات، الگویی برای پیاده‌سازی عدالت محیط‌زیستی و رهنمودهایی برای توسعه شاخص‌های آن در مقیاس محلی فراهم می‌کند (Browne, Gunn, & Davern, 2022).

2- Lao et al., 2021

3- Van et al., 2020

4- Pasetto et al., 2019

1- Rigolon et al., 2022

توزیع هزینه‌ها و منافع حاصل از اقدامات حفاظتی یکی از اصلی‌ترین دلایل ایجاد تضاد بین بخشی است. نویسندگان در پایان نتیجه می‌گیرند که عدالت رویه‌ای در به تصویر کشیدن مسائل مرتبط با فرآیندهای اساسی که نابرابری و بی‌عدالتی محیط‌زیستی را تشدید می‌کند، نسبت به عدالت توزیعی از اهمیت بیشتری برخوردار است.

لیک و همکاران^۲ (۲۰۱۴) نیز در پژوهشی با عنوان "توسعه یک شاخص عدالت محیط‌زیستی برای تعیین نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی در برابر آلودگی صوتی و فضای سبز در مناطق مسکونی شهر برلین"، از دو شاخص آلودگی صوتی و پوشش گیاهی محله‌های مختلف شهر به دلیل تأثیر آن‌ها بر سلامت انسان در مناطق شهری استفاده کردند که براساس بینش کارشناسان و ذینفعان علم، سیاست و برنامه‌ریزی محیطی و فضایی انتخاب شدند. نتایج مطالعه انجام‌شده نشان می‌دهد که بین پوشش گیاهی و وضعیت اقتصادی-اجتماعی محلات شهری همبستگی مثبت بالایی وجود دارد. با این حال الگوی آلودگی صوتی ناهمگن بود و از الگوهای اقتصادی-اجتماعی محلات شهری پیروی نمی‌کند. عمده محلات شهری که از نظر آلودگی صوتی و پوشش گیاهی کیفیت پایینی دارند، در مناطق مرکزی شهر برلین واقع هستند.

بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که اغلب پژوهش‌های انجام‌شده با اتخاذ رویکردهای کیفی، به صورت محدود به ابعاد عدالت محیط‌زیستی پرداخته‌اند (Chowkwanyun, 2023: 97). از طرفی پژوهش‌های انجام‌شده که به تحلیل و بررسی روابط بین حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی بپردازند، محدود است. در محدوده مورد مطالعه نیز تاکنون پژوهشی پیرامون بررسی عدالت محیط‌زیستی و ارتباط آن با حکمروایی مطلوب انجام نشده است. این موارد نشان می‌دهد که این پژوهش از نظر موضوع و مکان دارای نوآوری است. از نظر کاربردی بودن نتایج این پژوهش، انتظار می‌رود با تبیین روابط بین شاخص‌های حکمروایی

عدالت توزیعی نشان‌دهنده همبستگی مثبت بین مؤلفه‌های نظیر وضعیت و میزان محرومیت اجتماعی-اقتصادی، حضور مهاجران خارجی، کیفیت پایین کاربری اراضی شهری و میزان آلودگی هوا است.

دینگ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان "ارزیابی عدم قطعیت حکمروایی محیط‌زیستی در مناطق حساس محیط‌زیستی در کشورهای در حال توسعه: چارچوب حکمروایی تطبیقی باهدف دقیق و فضایی"، رویکردی را برای تأثیرگذاری برجهت و سرعت توسعه در کشورهای در حال توسعه باهدف ایجاد توان و هماهنگی حداکثری بین رشد اقتصادی و حفاظت از محیط‌زیست با حضور همه بازیگران و ذینفعان و بر مبنای اصلاح شیوه‌های سنتی تصمیم‌گیری ارائه دادند. آن‌ها تلاش می‌کنند تا نشان دهند این رویکرد پیشنهادی قابلیت اجرا در جوامع محلی کشورهای در حال توسعه و مواجهه با چالش‌های توسعه منطقه‌ای مشابه و اصلاح سیستم‌های نهادی منطقه‌ای و غلبه بر پیچیدگی‌های مرتبط با مسائل محیط‌زیستی را دارد (Ding, Zhou, Zhong, & Tang, 2019)

پالونیومی و همکاران^۱ (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان "مشارکت عمومی و عدالت محیط‌زیستی در حکمرانی تنوع‌زیستی کشورهای فنلاند، یونان، لهستان و بریتانیا" و براساس داده‌های تجربی جمع‌آوری‌شده از کشورهای مورد مطالعه، نشان دادند که مشارکت عمومی در حکمرانی تنوع‌زیستی کشورهای مورد مطالعه با چالش‌هایی در زمینه اشتراک دانش، توزیع قدرت و هزینه‌ها و دریافت منافع موجود در اقدامات حفاظتی روبه‌رو است. براساس نتایج، این چالش‌ها نشان‌دهنده تنزل عدالت محیط‌زیستی در این کشورها است. در کشور لهستان فقدان ظرفیت‌های لازم برای مشارکت عمومی در نهایت منجر به ایجاد چالش‌هایی در بخش خصوصی و شهرداری‌ها می‌شود اما سازمان‌های غیردولتی محیط‌زیستی از صلاحیت و منابع کافی برای تأثیرگذاری بر فرآیندهای مرتبط برخوردارند. در این کشور

از نظر جغرافیایی و گروه‌های هدف از نظر قومیت، جنسیت، سن و جایگاه اجتماعی - اقتصادی نابرابر و ناعادلانه است (Chaplin Kramer et al., 2019: 256; Sandifer et al., 2021).

نظریه‌پردازان سه بعد را برای عدالت محیط‌زیستی مطرح می‌کنند که عبارتند از توزیعی^۱، رویه^۲ و شناختی^۳ (Martin, 2017: 58). عدالت توزیعی به نحوه توزیع هزینه‌ها و منافع (شامل مادی یا غیرمادی، عینی یا ذهنی)، فرصت‌ها، خطرات و مسئولیت‌ها بین گروه‌ها، از جمله افرادی که از آسیب‌های محیط‌زیستی یا هزینه‌های مدیریت رنج می‌برند، اشاره دارد (Walker, 2014). به عبارتی دیگر، عدالت توزیعی، الگوسازی اجتماعی قرارگیری گروه‌های اجتماعی به صورت ناخواسته و قابل اجتناب در معرض آلاینده‌های صنعتی است (Walker, 2010). این بعد مسائل متنوعی مانند سایت‌های آلوده، آلودگی صوتی، آلاینده‌های هوا، آلودگی خاک، آب آشامیدنی آلوده، استخراج نفت و گاز و انتشار آلاینده‌های مرتبط و همچنین مسائل مربوط به زندگی در شهرها از جمله دسترسی به فضاهای باز و سبز، دسترسی به مکان‌های اوقات فراغت ساحلی و دسترسی به مسکن را دنبال می‌کند (Deacon & Baxter, 2013; Hilburn & Fry, 2019; Laszkiewicz et al., 2019; Montgomery et al., 2015; Yi et al., 2019).

عدالت رویه‌ای به رویه‌ها و فرآیندهای حاکم بر اکوسیستم‌ها مربوط می‌شود و به این سؤال پاسخ می‌دهد که چه کسی درگیر پیامدهای تأثیرگذار بر سلامت و محیط‌زیست است (Browne et al., 2022). عمده مسائلی که در عدالت رویه‌ای مورد توجه قرار می‌گیرد شامل تفاوت در اجرای مقررات محیط‌زیستی توسط صنایع آلاینده است (Pasetto et al., 2019: 12). عدالت شناختی نیز دربرگیرنده پرسش‌هایی است که در مورد دیدگاه‌ها، هویت‌ها، علایق، دانش و جهان‌بینی افراد است و به ارتباط متقابل بین افراد، گفت‌وگو عمومی، مشروعیت و احترام متقابل ارزش قائل می‌شود و مستلزم درک وضعیت گروه‌های اجتماعی

مطلوب و ابعاد مختلف عدالت محیط‌زیستی در شهرهای ساحلی صنعتی، ابزارهای تصمیم‌گیری متناسب با ساختار و الگوی فضایی این مناطق را در اختیار برنامه‌ریزان قرار دهد.

مبانی نظری

عدالت محیط‌زیستی^۱

گفتمان عدالت محیط‌زیستی نخستین بار توسط گروه‌های فعال مدنی در آمریکا مطرح شد که به مکان‌یابی کارخانه‌های آلاینده و سایت‌های دفن پسماند در محلات سیاه‌پوستان و توزیع ناعادلانه پیامدهای مخرب محیط‌زیستی این صنایع و توسعه شهرها بر این گروه‌های جامعه اعتراض داشتند که در نهایت منجر به صدور فرمان توسعه عدالت محیط‌زیستی دولت شد (USEPA, 2019: 12; Stephens & Church, 2017: 501). عدالت محیط‌زیستی عموماً به‌عنوان مجموعه‌ای از حقوق تعریف می‌شود که شامل دسترسی به اطلاعات و شرکت در فرآیند تصمیم‌گیری‌های مرتبط با اقدامات ایجادکننده پیامدهای منفی محیط‌زیستی، برای همه ذینفعان است (Stephens & Church, 2017: 503).

مفهوم عدالت محیط‌زیستی به دنبال توزیع ناعادلانه مزایای توسعه در شهرهای مختلف به‌ویژه شهرهای ساحلی صنعتی که بیشتر نقش مبادلات تجاری را در کشورهای درحال توسعه به عهده دارند، گسترش یافت (Menton et al., 2020). در این مناطق عدالت محیط‌زیستی در ارتباط با چالش‌هایی نظیر آلوده شدن سواحل، ورود پسماند جامد و پلاستیک، پیامدهای تغییر اقلیم، تخریب اکوسیستم‌های ساحلی و کاهش تنوع زیستی است که بر زندگی جوامع ساحلی تأثیرگذار است (Bennett et al., 2023: 4). این موارد سلامت و پایداری محیط ساحلی و معیشت، حقوق بشر و رفاه افراد، گروه‌ها، جوامعی را که در نزدیکی اقیانوس زندگی می‌کنند و زندگی آن‌ها به خدمات اکوسیستمی ساحلی وابسته است، تهدید می‌کند (Bennett et al., 2021: 4; Bindoff et al., 2019: 230; Golden et al., 2016: 318). توزیع این عوامل

2- Distributional

3- Procedural

4- Cognitive

1- Environmental justice

محیط‌زیستی، حکمروایی مطلوب در جهت کاهش پیامدهای تصمیمات و برنامه‌هایی است که به‌نوعی سبب تضییع حقوق زیست‌مندان می‌شود. به‌این معنی که در مناطق ساحلی به‌دلیل تلاقی اکوسیستم‌های خشکی، آبی و انسانی و ارتباط متقابل بین آن‌ها، هر نوع فعالیت باید با هماهنگی و حفظ منافع همه زیست‌مندان این اکوسیستم‌ها صورت گیرد. از این نظر حکمروایی محیط‌زیستی برای دستیابی به عدالت محیط‌زیستی و حفاظت از منابع موجود ضروری است (فقیه حبیبی، ۱۳۹۹: ۲۹۹)؛ بنابراین حکمروایی مطلوب با کاهش تنش‌ها در نهایت زمینه دستیابی به توسعه پایدار را در شهرهای ساحلی صنعتی فراهم می‌کند.

سرمایه اجتماعی^۲

سرمایه اجتماعی نوعی تولید اجتماعی است که با تحت‌الشعاع قرار دادن سازمان و ساختار اجتماعی جامعه، مشارکت اغلب گروه‌ها و نهادهای اجتماعی را به خود جلب می‌کند (فاتحی و اخلاصی، ۱۳۹۰: ۱۶۱). به‌عبارتی دیگر سرمایه اجتماعی، از تداوم حضور افراد در شبکه روابط شکل می‌گیرد و در صورتی که افراد به نحوی از این شبکه روابط خارج شده یا به حاشیه رانده شوند، از مزایای مادی و معنوی این ارتباطات نیز محروم می‌شوند (پورمحمدی و همکاران، ۱۳۹۰: ۳۹؛ فاتحی و اخلاصی، ۱۳۹۰: ۱۵۹). سرمایه اجتماعی به‌عنوان یکی از شاخصه‌های توسعه و پیشرفت مورد توجه عالمان اجتماعی است و در کیفیت تعاملات اجتماعی نقش بسزایی دارد (بحیرایی و همکاران، ۱۴۰۲: ۱۴۱). در شرایطی که تعارض و تضاد منافع بین ذینفعان بالا باشد، سرمایه اجتماعی می‌تواند به‌منظور تسهیل استقرار فرآیندها، رسیدن به نتایج و پیامدهای اثرگذار مؤثر باشد (براهیم‌زاده و همکاران، ۱۴۰۲: ۱۹). امروزه سرمایه اجتماعی به‌عنوان مفهومی رایج در پژوهش‌های بین‌رشته‌ای و مرتبط با سیاست‌گذاری‌های محلی تا ملی و همچنین در برخی از سازمان‌های بین‌المللی نظیر بانک جهانی به‌طور گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بارزش‌ها، ایده‌ها و هویت‌های فرهنگی خاص است (Martin) (et al. 2016: 257; Lecuyer et al. 2018: 367)

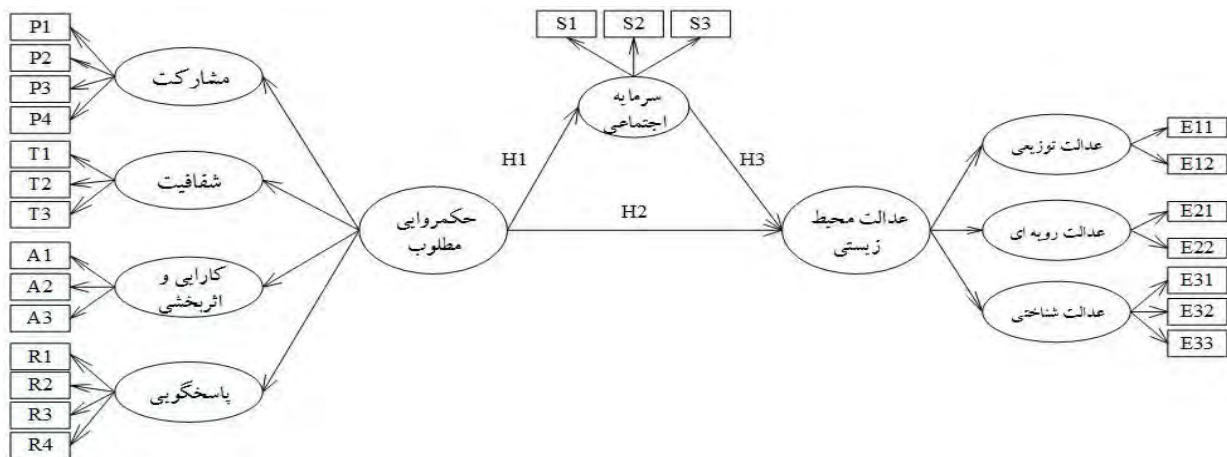
حکمروایی مطلوب^۱

این الگو به‌عنوان مفهومی چندبعدی است که بر بهبود شرایط زندگی برای ساکنان محلی به‌ویژه افراد محروم و حاشیه‌نشین تأکید دارد (Meyer & Auriacombe, 2019: 4). به‌عبارتی حکمروایی مطلوب تلاش می‌کند تا تضاد بین بازیگران مختلف بر منابع محیط‌زیستی را با ایجاد زمینه اجماع حداکثری و مشارکت فعال در فرآیندهای مختلف تصمیم‌گیری و اجرا، به حداقل برساند. این مفهوم که در مقیاس‌های گوناگون محلی، شهری، ملی و حتی بین‌المللی به‌کار می‌رود، بر همیاری دولت و جامعه مدنی مبتنی است. این همیاری به‌این معنی است که دولت‌ها نباید به‌تنهایی مسئولیت اداره جامعه در سطوح مختلف را بر عهده بگیرند، بلکه سایر ذینفعان از جمله شهروندان، بخش خصوصی و جامعه مدنی نیز باید در فرآیندهای مختلف مربوط به اداره جامعه دخیل باشند (ملکی و همکاران، ۱۳۹۷: ۴؛ لدنی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۷۸).

حکمروایی مطلوب فرآیندی است که براساس آن بین سازمان‌ها و نهادهای رسمی اداره شهر و همچنین نهادهای غیررسمی جامعه مدنی و همه زیست‌مندان، کنش متقابل شکل می‌گیرد و در صورت شکل‌گیری زمینه مشارکت حداکثری و تقویت عرصه عمومی، این فرآیند می‌تواند به سازگاری و تأمین منافع ذینفعان مختلف و در نهایت به توسعه پایدار منجر شود (نظم‌فر و همکاران، ۱۳۹۸). از این نظر در مناطق ساحلی کشورهای در حال توسعه که رقابت برای استفاده و بهره‌برداری از منابع بین ذینفعان مختلف شدید است و به‌صورت تضاد بین رشد اقتصادی و حفاظت از منابع بروز می‌نماید، حکمروایی مطلوب می‌تواند با ایجاد توازن بین رشد اقتصادی و حفاظت از محیط‌زیست بر مبنای عدالت محیط‌زیستی، زمینه دستیابی این کشورها به توسعه پایدار را فراهم نماید (Ding et al., 2019: 3). از نظر

فصلنامه علمی - پژوهشی اطلاعات جغرافیایی (ص ۳۸)

تعیین نقش حکمروایی مطلوب در ارتقاء عدالت محیط‌زیستی شهرهای ساحلی صنعتی ... / ۷۱

نگاره ۱: مدل مفهومی پژوهش

از نظر ماهیت و روش کمی است. جامعه هدف پژوهش شامل کارشناسان و خبرگان مرتبط با موضوع ساکن در شهرهای ساحلی صنعتی هستند که در سازمان‌ها، صنایع و تشکلهای مدنی و سازمان‌های مردم‌نهاد فعالند. جامعه در دسترس شامل کارشناسان و فعالین مرتبط با موضوع ساکن در شهرهای صنعتی عسلویه (استان بوشهر) و ماهشهر (استان خوزستان) است که به ترتیب برابر ۶۱ و ۷۱ هزار نفر است (درگاه ملی آمار، ۱۳۹۵). حجم نمونه براساس حداقل معنی‌داری و با استفاده از نرم‌افزار G-Power 3.1 تعیین شد که تعداد حداقل نمونه‌گیری پیشنهادی برابر ۱۹۵ بود. برای پاسخ به پرسشنامه‌ها از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت^۲ از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) برای پاسخ به سؤالات پژوهش استفاده شده است. پرسشنامه‌ها به صورت الکترونیکی و توزیع آن‌ها به صورت ارسال لینک مربوطه از طریق شبکه‌های پیام‌رسان انجام شده و تعداد ۲۶۵ پرسشنامه جمع‌آوری شد. به منظور پیش‌پردازش و تحلیل آمار توصیفی داده‌ها از نرم‌افزار SPSS 26 استفاده شده است.

در این پژوهش متغیرها و سؤالات مربوطه براساس بررسی پیشینه و ادبیات موضوع به دست آمده که شامل ۸۴۰ مقاله، رساله و پایان‌نامه‌های مقاطع دکتری و کارشناسی ارشد است (جدول ۱).

از بین ابعاد و مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی می‌توان به تعهد، تعلق، اعتماد به دیگران و مورد اعتماد بودن به عنوان مهم‌ترین عناصر سازنده سرمایه اجتماعی اشاره نمود (فاتیحی و اخلاصی، ۱۳۹۱: ۱۶۱).

در مطالعات گذشته اثرگذاری متغیرهای حکمروایی مطلوب باهدف تحلیل اثربخشی آن بر مدیریت و اداره مطلوب محیط‌های شهری موردبررسی قرار گرفته‌اند. همان‌گونه که در جدول (۱) نشان داده شده است، متغیرهای مشارکت، شفافیت، پاسخگویی، اثربخشی و کارایی به‌عنوان متغیرهای اصلی حکمروایی مطلوب (بیگی‌نیا و همکاران ۱۳۹۱: ۶۷) و همچنین ابعاد مختلف عدالت محیط‌زیستی شامل عدالت توزیعی، عدالت شناختی و عدالت رویه‌ای موردبررسی قرار گرفته‌اند. علاوه بر این باهدف ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی به‌عنوان متغیر میانجی بر رابطه بین حکمروایی مطلوب بر عدالت محیط‌زیستی موردبررسی قرار گرفت. براساس آنچه ذکر شد، مدل مفهومی پژوهش به صورت نگاره (۱) طراحی شده است. تعداد فرضیه‌های پژوهش برابر ۴ و به شرحی است که در مدل مفهومی پژوهش نمایش داده شده‌اند (نگاره ۱).

روش پژوهش

این پژوهش با رویکرد کمی و برآمده از پارادایم فراتبات‌گرا^۱ تدوین شده است. از نظر هدف کاربردی و

جدول ۱: متغیرهای پژوهش

منبع	سنجه‌ها	علامت اختصاری	ابعاد	متغیرها
مددی و همکاران، ۱۴۰۰؛ ملکی و همکاران، ۱۳۹۷ الف: ۶۶	همه ذینفعان در اجرای فعالیت‌های صنعتی - تجاری مختلف بنادر مشارکت دارند.	P1	مشارکت	حکروایی مطلوب
	همه ذینفعان در تأمین مالی فعالیت‌های صنعتی - تجاری مختلف بنادر مشارکت دارند.	P2		
	همه ذینفعان در ارزیابی و بهره‌مندی از منافع فعالیت‌های مختلف صنعتی - تجاری در بنادر مشارکت دارند.	P3		
	همواره زمینه برای ارتقاء سطح مشارکت همه ذینفعان در شهرهای ساحلی صنعتی فراهم است.	P4		
کاظمیان و همکاران، ۱۴۰۰ ۵۷؛ ملکی و همکاران، ۱۳۹۷ الف: ۶۶	در استقرار فعالیت صنعتی - تجاری مختلف در شهرهای ساحلی و صنعتی شفافیت لازم وجود دارد.	T1	شفافیت	
	در تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات مربوط به توسعه فعالیت صنعتی - تجاری در شهرهای ساحلی صنعتی شفافیت لازم وجود دارد.	T2		
	در بیان پیامدهای فعالیت صنعتی - تجاری در شهرهای ساحلی صنعتی و نتایج بررسی‌های صورت گرفته شفافیت لازم وجود دارد.	T3		
کاظمیان و همکاران، ۱۴۰۰؛ ملکی و همکاران، ۱۳۹۷ الف: ۶۶	ذینفعان مختلف در برنامه‌ریزی‌های مربوط به استفاده از منابع موجود، بیش بلندمدت و یکپارچه دارند.	A1	کارایی و اثربخشی	
	در اجرا و توسعه پروژه‌های صنعتی کمترین هدر رفت منابع وجود دارد.	A2		
	از منابع و سرمایه‌های موجود در شهرهای ساحلی صنعتی به‌خوبی استفاده می‌شود.	A3		
روستایی، محمدی و قنبری، ۱۳۹۶؛ ملکی و همکاران، ۱۳۹۷ الف: ۶۶	گروه‌های مختلف در شهرهای ساحلی نسبت به اقدامات و تصمیمات خود پاسخگو هستند.	R1	پاسخگویی	
	ذینفعان مختلف نسبت به پاسخگو بودن سایر گروه‌ها باورپذیرند.	R2		
	روش‌های پاسخگویی گروه‌های مختلف نسبت به اقدامات خود در برابر سایر ذینفعان مناسب است.	R3		
	سطح و کیفیت پاسخگویی گروه‌های مختلف در برابر مطالبات ذینفعان مناسب است.	R4		
صالحی، نعمتی و امان‌پور، ۱۳۹۳	گروه‌های مختلف جمعیتی با یکدیگر ارتباط و همکاری مناسبی دارند.	S1	سرمایه اجتماعی	متغیر میانجی
	آگاهی بخشی و تبادل اطلاعات بین ذینفعان مختلف در شهرهای ساحلی صنعتی به‌طور مناسبی وجود دارد.	S2		
	از سکونت در شهرهای ساحلی صنعتی رضایت دارم.	S3		
Lau et al., 2:2021	فعالیت‌های مختلف صنعتی و تجاری در شهرهای ساحلی نقش در آلودگی محیط‌های پیرامون نداشته‌اند.	E11	توزیعی	عدالت محیط‌زیستی
	فعالیت‌های صنعتی - تجاری مختلف در بنادر، نقشی در کاهش تنوع زیستی در زیستگاه‌های پیرامون خود نداشته‌اند.	E13		
Browne, Gunn & Davern, 96:2022	در بنادر با فعالیت‌های صنعتی - تجاری حقوق زیست‌مندان مختلف به رسمیت شناخته می‌شود.	E21	رویه‌ای	
	فعالیت‌های صنعتی - تجاری مختلف در بنادر، به مسئولیت‌های اجتماعی خود می‌پردازند.	E22		
Calderon- Argelich et al., 2021	در بنادر با فعالیت‌های صنعتی - تجاری مختلف به آداب‌ورسوم جوامع محلی اهمیت داده می‌شود.	E31	شناختی	
	در بنادر با فعالیت‌های صنعتی - تجاری مختلف، به اعتقادات و گرایش‌های مذهبی جوامع محلی اهمیت داده می‌شود.	E32		

متغیرهای پنهان است، ارائه شود. با استفاده از مدل درونی می‌توان به بررسی فرضیه‌های پژوهش مدل پرداخت.

قلمرو پژوهش

شهر ساحلی عسلویه به‌عنوان مرکز شهرستان عسلویه در منتهی‌الیه جنوب استان بوشهر قرار دارد و از دیرباز محلی برای فعالیت‌های تجاری و صیادی بوده است. بندر ماهشهر نیز در حال حاضر از کارکرد صنعتی برخوردار است و به‌عنوان مرکز شهرستان ماهشهر، در محل شاهراه مسیرهای ترانزیت زمینی، دریایی و ریلی کالا از بندرگاه مهم و استراتژیک امام خمینی واقع شده است. با توجه به موقعیت جغرافیایی، این شهر نیز همانند عسلویه در سال‌های اخیر محل فعالیت صنایع مختلف نفت، گاز و پتروشیمی بوده است. جمعیت شهرهای عسلویه و ماهشهر براساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵) افزایش سریع داشته است و به ترتیب برابر ۱۸,۸۳۷ و ۱۶۲,۷۹۷ نفر است. این در حالی است که جمعیت این دو شهر در سال ۱۳۸۵ به ترتیب برابر ۴,۷۷۹ و ۱۳۷,۲۷۲ نفر بوده است (درگاه ملی آمار، ۱۳۹۵). برنامه‌ریزی‌های مرتبط با استقرار صنایع و به دنبال آن جمعیت‌پذیری شهر و تحولات اقتصادی- اجتماعی و کالبدی در حوزه نفوذ آن در این دو شهر بر ابعاد مختلف محیط‌زیست پیرامون تأثیرگذار بوده‌اند. این تأثیرگذاری به‌صورت تولید روزافزون انواع پسماند، انتشار انواع آلاینده‌ها نظیر فاضلاب شهرک‌های مسکونی و پساب صنعتی و نیز آلاینده‌های هوا ناشی از فعالیت صنایع گاز و پتروشیمی و فلرهای پالایشگاه‌ها است. از طرفی توسعه کالبدی و استقرار کاربری‌های مختلف به‌شدت سبب تغییر کاربری اراضی ساحلی شده و برای تأمین مصالح موردنیاز و ایجاد اسکله‌ها و پایانه‌های کشتیرانی، با تخریب و برداشت مصالح از محیط‌های پیرامون همراه بوده است. مجموع این عوامل سبب شده است تا حیات جوامع محلی و زیست‌مندان موجود در این مناطق جغرافیایی با چالش جدی مواجه شده و بیش‌ازپیش تهدید شوند.

این موارد از طریق استراتژی استاندارد جستجو در پایگاه‌های استنادی و موتورهای جستجو شامل وب و ساینس، اسکوپوس، گوگل اسکولار و پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی به‌دست آمده است.

بعد از گردآوری داده‌ها، اطلاعات تعداد نه پرسشنامه به دلیل مخدوش بودن و تکراری بودن باطل شد و تحلیل نهایی براساس اطلاعات ۲۵۶ نفر مورد تحلیل قرار گرفت. رویی صوری و محتوایی پرسشنامه مذکور توسط ۳۰ تن از افراد خبره و متخصص (شامل اساتید، کارشناسان ارشد و دکتری در رشته‌های مرتبط) مورد تأیید قرار گرفت. همچنین برای سنجش پایایی پرسشنامه از امگا مک‌دونالد^۱ استفاده شده است که مقدار آن برابر ۰/۹۷ است و از این نظر در دامنه مقادیر بسیار خوب قرار دارد: (Hayes & Coutts, 2020).
۷. برای انجام تحلیل‌های آمار استنباطی از روش حداقل مربعات جزئی^۲ در نرم‌افزار Smart-PLS4 استفاده شده است. حداقل مربعات جزئی یک روش ناپارامتریک است که برای اعتبارسنجی یک مدل با بررسی هم‌زمان نقش متغیرهای پنهان و آشکار استفاده می‌شود. این روش جانشین مناسبی برای مدل معادلات ساختاری^۳ است. روش حداقل مربعات جزئی به حجم نمونه حساسیت کمتری دارد و نیازی به نرمال بودن داده‌ها ندارد (حبیبی، ۱۴۰۱: ۲۳؛ Hair, 2014, 107).

مدل حداقل مجذورات جزئی به دو مدل بیرونی و مدل درونی قابل تفکیک است. بخش بیرونی یا اندازه‌گیری به‌عنوان مدل بیرونی^۴ روابط گویه‌ها (سؤالات پرسشنامه) و عامل‌ها (متغیرهای پنهان) را نشان می‌دهد و معادل تحلیل عاملی تأییدی یا مدل اندازه‌گیری در مدل‌سازی معادلات ساختاری است. بخش درونی یا ساختاری نیز به‌عنوان مدل درونی^۵ مشابه تحلیل مسیر و بخش ساختاری یک مدل معادلات ساختاری است (حبیبی، ۱۴۰۱، ۲۵). پس از آزمون مدل بیرونی لازم است تا مدل درونی که نشانگر ارتباط بین

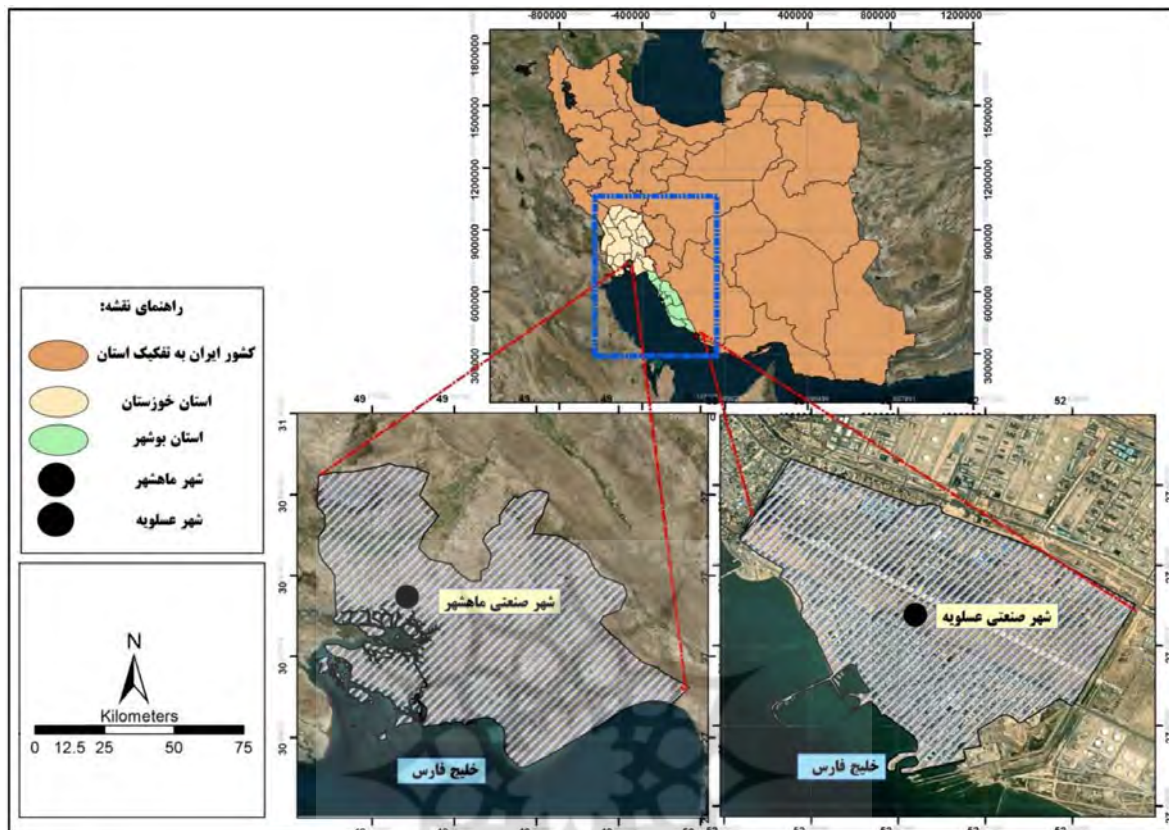
1- McDonald's omega

2- Partial Least Square (PLS)

3- Structural Equation Mode (SEM)

4- Outer Model

5- Inner Model

نگاره ۲: محدوده مورد مطالعه

تجزیه و تحلیل داده‌ها

مدل اندازه‌گیری از ضرایب بار عاملی^۱، ضریب میانگین واریانس استخراج‌شده^۲، ضریب پایایی ترکیبی^۳ و دو معیار روایی همگرا^۴ و واگرا^۵ استفاده شده است. بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک متغیر مکنون با سؤالات یا سنجه‌های مربوطه محاسبه می‌شوند که اگر این مقدار برابر و یا بیشتر از مقدار ۰/۴ شود، مؤید آن است که مقدار واریانس بین متغیر مکنون و سنجه‌های مربوطه از واریانس خطای اندازه‌گیری آن بیشتر بوده و پایایی مدل اندازه‌گیری قابل قبول است. براساس جدول (۲)، مقادیر بارهای عاملی هر یک از سؤالات بیشتر از ۰/۵ است و از این نظر مدل پایایی مناسبی دارد.

از تعداد ۲۵۶ نفر نمونه آماری پژوهش، ۱۹۸ نفر مرد و ۵۸ نفر زن هستند. از نظر سن، در گروه شهروندان بیشترین تعداد نمونه آماری پژوهش با ۳۸ درصد بین ۴۱ تا ۵۰ سال قرار گرفته‌اند. از نظر سطح تحصیلات در گروه شهروندان، بیشترین درصد نمونه آماری پژوهش سطح تحصیلات خود را لیسانس و کمترین درصد نمونه آماری پژوهش نیز سطح تحصیلات خود را فوق‌دیپلم عنوان نموده‌اند. از نظر شاخص سکونت، ۷۰ درصد پاسخ‌دهندگان در شهرهای ساحلی صنعتی سکونت دائم دارند و مابقی به صورت سکونت موقت (حدود ۲۰ درصد) و یا برای اشتغال به صورت روزانه به شهرهای مورد مطالعه رفت‌وآمد دارند (حدود ۱۰ درصد). در این پژوهش برازش مدل در سه بخش و شامل برازش مدل بیرونی (اندازه‌گیری)، برازش مدل درونی (ساختاری) و برازش کلی انجام شده است. برای برازش

1- Loading factor

2- Average Variance Extracted (Browne et al.)

3- Coefficient of Composite Reliability (CR)

4- Convergent validity

5- Discriminant validity

فصلنامه علمی - پژوهشی اطلاعات جغرافیایی (ص ۷۵)

تعیین نقش حکمروایی مطلوب در ارتقاء عدالت محیط‌زیستی شهرهای ساحلی صنعتی ... / ۷۵

و هرچه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است. به عبارتی دیگر روایی همگرا زمانی وجود دارد که مقدار AVE از ۰/۵ بزرگ‌تر باشد (Henseler et al, 2014: 121) (جدول ۲). برای بررسی روایی واگرایی ابزار پژوهش از معیار فورنل و لارکر^۱ استفاده شده است که نتایج به صورت یک ماتریس نمایش داده می‌شود. براساس این معیار، روایی واگرایی زمانی قابل قبول است که میزان میانگین واریانس استخراج‌شده^۲ برای هر متغیر بیشتر از واریانس اشتراکی بین آن سازه و سایر سازه‌ها باشد (Kock, 2019) (جدول ۳).

به منظور آزمون کیفیت مدل بیرونی از شاخص اشتراکی روایی متقاطع^۳ استفاده شده است. این معیار که توسط استون و گیسر (۱۹۷۵) معرفی شد، قدرت پیش‌بینی مدل در متغیرهای وابسته را مشخص می‌کند و در صورتی که مقدار Q² در مورد یک سازه درون‌زا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را کسب نماید به ترتیب نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی سازه یا سازه‌های برون‌زای مربوط به آن را دارد (Hair et al., 2017. Henseler et al., 2009: 210). مقادیر Q² نشان می‌دهد که ابزار انتخابی محقق در سنجش متغیر مکنون کیفیت مناسبی داشته و مدل اندازه‌گیری پژوهش تأیید می‌شود (جدول ۴).

نتایج حاصل از حداقل مربعات جزئی برابر نگاره‌های (۳) و (۴) و جدول (۵) نشان می‌دهند ضرایب مسیر و مقادیر t بالاتر از ۱/۹۶ همه فرضیه‌های اصلی در سطح اطمینان ۹۵٪ و مقادیر p کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار بوده و براساس داده‌های گردآوری‌شده از جامعه آماری تحقیق پشتیبانی می‌شوند. علاوه بر این، با مدنظر قرار دادن داده‌های جدول ۵، فاصله اطمینان هر دو مسیر مستقیم و غیرمستقیم دربرگیرنده مقادیر صفر نیست (Henseler et al., 2009: 210; Cepeda Carrion et al, 2017). سنگی پور، (۱۴۰۱) و معنی‌دار است.

جدول ۲: گزارش مقادیر بار عاملی، آلفای کرونباخ، پایایی

ترکیبی و روایی همگرا

متغیرها	علامت اختصاری	بار عاملی	ضریب آلفای کرونباخ	CR	AVE
اثربخشی و پاسخگویی	A1	0.776	0.822	0.893	0.736
	A2	0.904			
	A3	0.888			
عدالت توزیعی	E11	0.82	0.700	0.859	0.753
	E12	0.913			
عدالت رویه‌ای	E21	0.981	0.962	0.981	0.963
	E22	0.981			
عدالت شناختی	E31	0.955	0.902	0.953	0.910
	E32	0.953			
مشارکت	P1	0.884	0.938	0.958	0.843
	P2	0.949			
	P3	0.923			
	P4	0.915			
پاسخگویی	R1	0.844	0.920	0.944	0.807
	R2	0.901			
	R3	0.936			
	R4	0.91			
سرمایه اجتماعی	S1	0.924	0.913	0.945	0.851
	S2	0.949			
	S3	0.894			
شفافیت	T1	0.954	0.939	0.961	0.892
	T2	0.938			
	T3	0.942			

پایایی ترکیبی میزان همبستگی سؤالات یک بعد به یکدیگر برای برازش کافی مدل‌های اندازه‌گیری را مشخص می‌کند. اگر همبستگی بین نمرات آزمون‌هایی که خصیصه واحدی را اندازه‌گیری می‌کنند، بالا باشد، پرسشنامه دارای اعتبار همگرا است. روایی همگرا نیز نشان‌دهنده میزان توانایی شاخص‌های یک بعد در تبیین آن بعد است (Lee et al., 2012: 889). ضریب میانگین واریانس استخراج‌شده میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود را نشان می‌دهد

1- Fornell & Larcker

2- Average Variance Extracted (Browne et al.)

3- Cross Validity Communalities

جدول ۳: ماتریس مقایسه مقادیر AVE و ضرایب همبستگی شاخص‌ها (روایی واگرا)

متغیرها	اثربخشی و کارایی	عدالت توزیعی	عدالت رویه‌ای	عدالت شناختی	مشارکت	پاسخگویی	سرمایه اجتماعی	شفافیت
اثربخشی و کارایی	0.857							
عدالت توزیعی	0.712	0.871						
عدالت رویه‌ای	0.701	0.883	0.977					
عدالت شناختی	0.627	0.784	0.900	0.950				
مشارکت	0.610	0.736	0.680	0.677	0.918			
پاسخگویی	0.776	0.870	0.822	0.761	0.736	0.886		
سرمایه اجتماعی	0.591	0.740	0.716	0.682	0.598	0.721	0.923	
شفافیت	0.726	0.805	0.828	0.823	0.737	0.856	0.676	0.940

جدول ۴: مقادیر شاخص اشتراکی روایی متقاطع

متغیرها	علامت اختصاری	مقدار Q2	تفسیر
اثربخشی و پاسخگویی	A1	0.275	قوی
	A2	0.650	بسیار قوی
	A3	0.632	بسیار قوی
عدالت توزیعی	E11	0.417	بسیار قوی
	E12	0.692	بسیار قوی
عدالت رویه‌ای	E21	0.705	بسیار قوی
	E22	0.666	بسیار قوی
عدالت شناختی	E31	0.599	بسیار قوی
	E32	0.606	بسیار قوی
مشارکت	P1	0.611	بسیار قوی
	P2	0.702	بسیار قوی
	P3	0.66	بسیار قوی
	P4	0.744	بسیار قوی
پاسخگویی	R1	0.626	بسیار قوی
	R2	0.734	بسیار قوی
	R3	0.764	بسیار قوی
	R4	0.772	بسیار قوی
سرمایه اجتماعی	S1	0.479	بسیار قوی
	S2	0.608	بسیار قوی
	S3	0.362	بسیار قوی
شفافیت	T1	0.772	بسیار قوی
	T2	0.763	بسیار قوی
	T3	0.806	بسیار قوی

فرضیه میانجیگری (فرضیه چهارم) به بررسی نقش متغیر میانجی سرمایه اجتماعی در رابطه بین حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی پرداخته و به عبارتی رابطه غیرمستقیم بین حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی مورد بررسی قرار گرفته است. برای بررسی رابطه غیرمستقیم متغیر مستقل بر متغیر وابسته ضرورت دارد تا شرایط زیر برقرار باشد (Baron & Kenny, 1986: 41). نخست معناداری رابطه بین متغیر مستقل و واسط تأیید شود (فرضیه دوم پژوهش). شرط دوم تأیید معناداری رابطه بین متغیر واسط و وابسته است (فرضیه سوم پژوهش). سپس در صورت برقرار بودن شروط بالا، رابطه غیرمستقیم معنی‌دار است. برای محاسبه ضریب مسیر کل یا شمول واریانس^۱ رابطه غیرمستقیم از رابطه (۱) استفاده می‌شود:

$$VAF = (a * b) / (a * b) + c \quad \text{رابطه (۱)}$$

ضریب مسیر کل یا شمول واریانس VAF=
 رابطه متغیر مستقل و واسطه (فرضیه اول) a=
 رابطه متغیر واسطه و وابسته (فرضیه دوم) b=
 رابطه متغیر مستقل و وابسته (فرضیه سوم) c=

همان‌گونه که در جدول (۵) نشان داده شده، رابطه بین متغیر مستقل با میانجی، رابطه بین متغیر میانجی و وابسته و همچنین رابطه بین متغیر مستقل و وابسته معنی‌دار است (نگاره ۳).

1- variance accounted for (VAF)

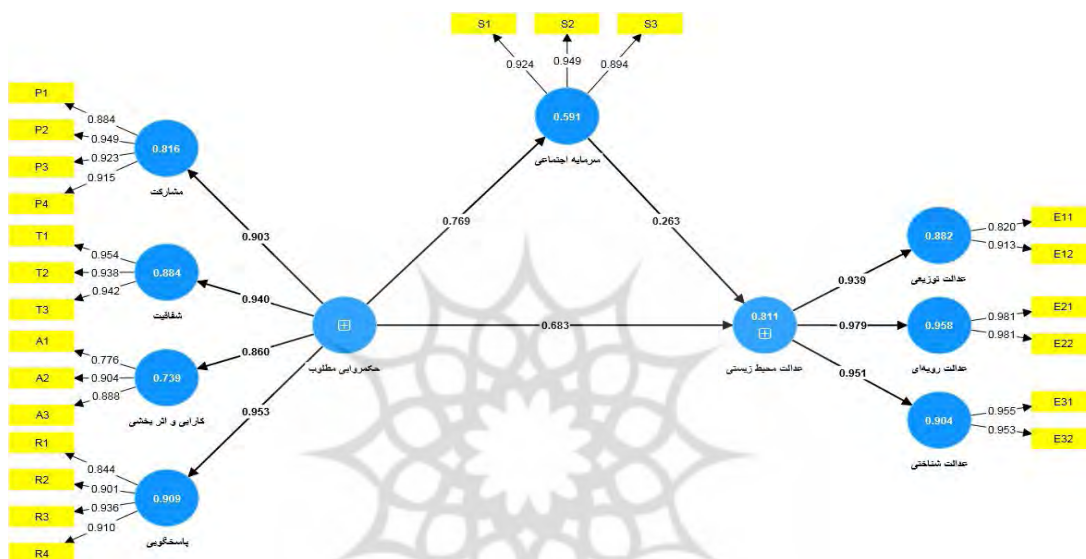

فصلنامه علمی - پژوهشی اطلاعات جغرافیایی (ص ۷۷)

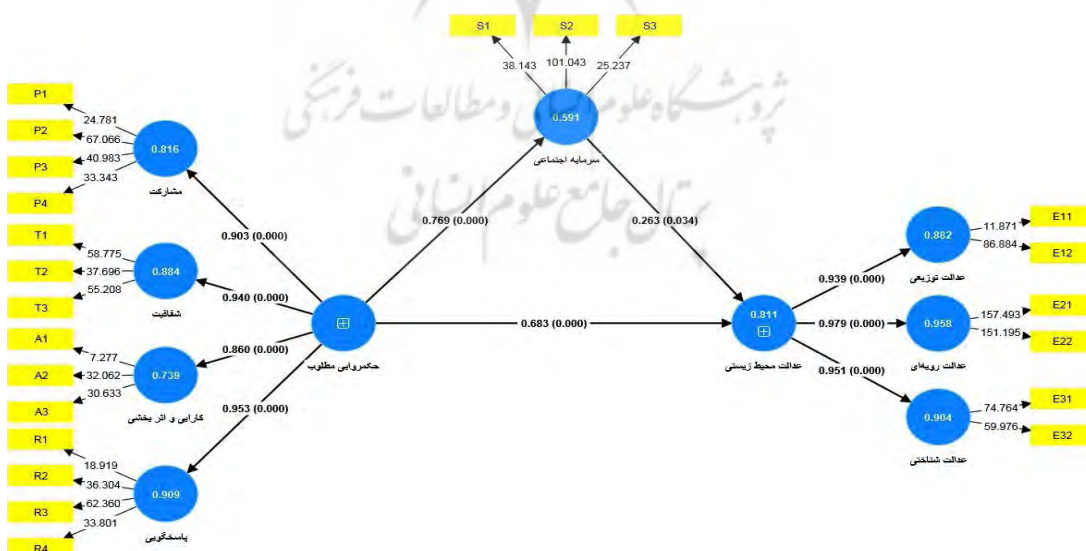
تعیین نقش حکمروایی مطلوب در ارتقاء عدالت محیط‌زیستی شهرهای ساحلی صنعتی ... / ۷۷

جدول ۵: نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

تفسیر	مقدار p ^۳	مقدار t ^۲	ضریب مسیر ^۱	نوع فرضیه	فرضیه‌های پژوهش
تائید	0.000	35.881	0.885	مستقیم	حکمرورایی مطلوب ← عدالت محیط‌زیستی
تائید	0.000	19.351	0.769	مستقیم	حکمرورایی مطلوب ← سرمایه اجتماعی
تائید	0.034	2.121	0.263	مستقیم	سرمایه اجتماعی ← عدالت محیط‌زیستی
تائید	0.000	6.543	0.228	غیرمستقیم	حکمرورایی مطلوب ← سرمایه اجتماعی - عدالت محیط‌زیستی

نگاره ۳: مدل پژوهش در حالت ضرایب مسیر و بارهای عاملی

نگاره ۴: مدل پژوهش در حالت معنی‌داری

- 1- Path coefficients
- 2- T statistics (|O/STDEV|)
- 3- P values

مطلوب با عدالت محیط‌زیستی رابطه قوی و معنی‌دار دارد. علاوه بر این، در پژوهش حاضر از مفهوم سرمایه اجتماعی به‌عنوان میانجی بین رابطه حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی استفاده شد که این رابطه نیز معنی‌دار است.

اگرچه تاکنون پژوهشی در داخل و خارج از کشور به رابطه بین حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی نپرداخته است اما پژوهش‌های مختلف پیرامون ارتباط حکمروایی مطلوب بر مفاهیم نظیر تاب‌آوری شهری (Meyer & Auracombe, 2019: 4؛ حیدری و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۰؛ ملکی و همکاران، ۱۳۹۷: ۳؛ خضری شولای فر، ۱۳۹۹: ۵۴۳)، آلودگی هوا در شهرها (Gardner-Frolick et al., 2022: 2848) توسعه پایدار (فقیه حبیبی، ۱۳۹۹: ۳۱۰) (جعفری فرد و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۲۹)، مدیریت یکپارچه کاربری اراضی شهری (کاظمیان و همکاران، ۱۴۰۰: ۵۶)، مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی (لدنی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۱۸)، استفاده از راه‌حل‌های طبیعت‌محور در مدیریت شهرها انجام شده است که جملگی بر معنی‌داری تأثیر و رابطه حکمروایی مطلوب بر این مفاهیم حکایت دارند. از این رو و با توجه به قرابت این مفاهیم با ابعاد عدالت محیط‌زیستی از جمله عدالت توزیعی، شناختی و رویه‌ای، می‌تواند به‌نوعی اعتبار نتایج این پژوهش را به‌صورت غیرمستقیم تأیید نماید.

علاوه بر این معنی‌داری رابطه حکمروایی مطلوب با سرمایه اجتماعی در پژوهش‌های قبلی تأیید شده است (پورمحمدی و همکاران، ۱۴۰۱: ۴۸) اما تا قبل از پژوهش حاضر رابطه آن با عدالت محیط‌زیستی و نقش آن به‌عنوان میانجی رابطه حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی بررسی نشده است. براساس نتایج به‌دست‌آمده و معنی‌داری رابطه حکمروایی مطلوب با عدالت محیط‌زیستی و همچنین معنی‌داری سرمایه اجتماعی به‌عنوان نقش میانجی این رابطه، پیشنهاد می‌شود تا با تغییر رویکرد مدیریت شهرهای ساحلی صنعتی به سمت حکمروایی مطلوب و به‌کارگیری اصول و شاخص‌های آن از جمله افزایش سطح مشارکت‌پذیری، شفافیت، اثربخشی و کارایی تصمیمات

درواقع این معنی‌داری حاکی از تأیید سه‌گام اول در روش بارون و کنی^۱ است. با محاسبه شمول واریانس، مقدار آن برابر ۰/۲۰۲ است. با توجه به مقدار آن که بین ۲۰ تا ۸۰ درصد است بنابراین میانجی‌گری متغیر سرمایه اجتماعی در رابطه حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی به‌صورت میانجی‌گری جزئی در نظر گرفته می‌شود (حبیبی، ۱۴۰۱: ۲۸).

بحث و نتیجه‌گیری

شهرهای ساحلی به دلیل قرارگیری در محل تلاقی دو اکوسیستم آبی و خشکی و به دنبال آن دسترسی به خدمات اکوسیستمی متنوع همواره محل شکل‌گیری کانون‌های جمعیتی بوده‌اند. مناطق ساحلی کشور علاوه بر نقش کارکردی سنتی خود در حال حاضر تحت تأثیر سیاست‌گذاری‌های کلان نظیر تأکید بر اقتصاد دریا محور و به تبع آن بارگذاری جمعیتی و اقتصادی، محل رقابت گروه‌های مختلف بر سر منابع موجود شده‌اند (حسین‌پور و تبعه ایزدی، ۱۴۰۱: ۲؛ شهرکی و همکاران، ۱۳۹۲: ۶۹؛ میرفخرایی و پیرعباسی، ۱۳۹۹). در برابر این الگوی ناکارآمد مدیریت شهرها و مناطق ساحلی، حکمروایی مطلوب با بهره‌گیری از شاخص‌های نظیر مشارکت ذینفعان، شفافیت در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها و همچنین حاکمیت قانون و بهره‌گیری از رویکردی پایین به بالا به‌عنوان یک الگوی بهینه مدیریت و اداره جوامع انسانی به‌ویژه شهرها، مورد توجه مجامع بین‌المللی و ملی قرار گرفته است. از این رو، پژوهش حاضر باهدف ارائه الگوی حکمروایی مطلوب برای دستیابی به عدالت محیط‌زیستی در شهرهای ساحلی و با تأکید بر اهمیت عدالت محیط‌زیستی در توسعه پایدار شهرهای ساحلی صنعتی عسلویه و ماهشهر انجام شده است.

براساس نتایج این پژوهش و از بین مؤلفه‌های مختلف حکمروایی مطلوب، مؤلفه پاسخگویی با ضریب تأثیر ۰/۹۶۰ به‌عنوان تأثیرگذارترین مؤلفه حکمروایی مطلوب شناخته شد. از طرفی نتایج نشان می‌دهد که حکمروایی

مشترک بین بازیگران مختلف مدیریت شهرهای ساحلی صنعتی را فراهم نماید.

• به‌کارگیری الگوی حکمروایی مطلوب به‌عنوان گفتمان غالب در برنامه‌ریزی‌های مرتبط با شهرهای ساحلی به‌ویژه در طرح‌های توسعه شهرها و مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی.

• توجه به ابعاد مختلف عدالت محیط‌زیستی به‌ویژه عدالت رویه‌ای که ارتباط نزدیک با فرآیندهای سیاست‌گذاری و تصمیم‌سازی در مقیاس‌های خرد و کلان مرتبط با کاهش پیامدهای محیط‌زیستی صنایع دارد.

• تقویت سرمایه اجتماعی شهرهای ساحلی صنعتی از طریق فراهم‌سازی زمینه مشارکت بیشتر شهروندان و سازمان‌های مردم‌نهاد در فرآیندهای مختلف و مرتبط با حقوق زیست‌مندان ساحلی.

تشکر و سپاسگزاری

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که از تمامی مشارکت‌کنندگان در این تحقیق تشکر و قدردانی نمایند.

تعارض منافع

در این پژوهش، حامی مالی و تعارض منافع وجود ندارد.

References

- 1- Abassi Sarmadi, M., Asadi Khamami, R. (2016). The Concept of Environmental Justice and Its Reflection on Regional and International Documents. *Strategy*, 24(4), 33-57. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.10283102.1394.24.4.2.1>
- 2- Abduli, M. A., Mehrdadi, N., & Rezazadeh, M. (2014). Coastal Solid Waste Management in Mazandaran Province. *Journal of Environmental Studies*, 40(4), 861-873. <https://doi.org/10.22059/jes.2014.53003>
- 3- Asefi, M. A., & Attaran Fariman, G. (2022). A Review on the Impact of Environmental Pollution from Municipal Waste Disposal on the Health of Marine Ecosystem of Kharchang Coast, Konarak, Chabahar Bay. *Environment and Water Engineering*, 8(1), 233-250. doi:

و برنامه‌ریزی‌ها و همچنین پاسخگویی در برابر ذینفعان مختلف نسبت به اقدامات صورت گرفته زمینه بهبود عدالت محیط‌زیستی در ابعاد مختلف فراهم شود. به عبارتی نتایج این پژوهش ضرورت ترویج فرآیندهای سیاست‌گذاری مشارکتی و اثربخش را که منافع ذینفعان مختلف شهرهای ساحلی صنعتی را تأمین کند، نشان می‌دهد. همچنین نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که ادغام ابعاد رویه‌ای، توزیعی و شناختی عدالت محیط‌زیستی در شیوه‌های حکمرانی شهرهای ساحلی صنعتی بر کاهش تعارضات ناخواسته و تشدید تضاد منافع بین بخشی ضروری است.

علاوه بر این می‌بایست با تأکید بر ارتقاء سطح سرمایه اجتماعی از طریق برنامه‌ریزی‌های مدون و عینی، زمینه لازم برای استفاده از آن به‌منظور افزایش اثربخشی حکمروایی مطلوب در شهرهای ساحلی صنعتی بر عدالت محیط‌زیستی را فراهم نمایند. از این رو مشارکت ساکنان محلی در فرآیندهای مختلف برنامه‌ریزی توسعه شهرهای ساحلی صنعتی و ایجاد فرصت‌های آموزشی، توسعه اعتماد و دستیابی به اجماع لازم برای اجرای مؤثر سیاست‌های توسعه متوازن در شهرهای مورد بررسی بسیار مهم است.

با توجه به سایر شاخص‌های حکمروایی مطلوب نظیر حاکمیت قانون، مسئولیت‌پذیری و ... که در این پژوهش به‌منظور جلوگیری از افزایش گستردگی ابعاد پژوهش از آن‌ها استفاده نشده است، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده این شاخص‌ها نیز مورد بررسی قرار گیرند. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود تا ارتباط ابعاد عدالت محیط‌زیستی به‌طور جداگانه با حکمروایی مطلوب مورد بررسی قرار گیرد تا جنبه‌های دیگر رابطه معنی‌دار بین حکمروایی مطلوب و عدالت محیط‌زیستی به‌خوبی تبیین شود.

در پایان و به‌منظور پیاده‌سازی دستاوردهای این پژوهش، پیشنهادهای زیر ارائه شده است:

• توجه به مؤلفه‌های حکمروایی مطلوب به‌ویژه مؤلفه‌های پاسخگویی، شفافیت و مشارکت با رویکرد یکپارچه‌نگری در برنامه‌ریزی‌ها که می‌تواند زمینه شکل‌گیری گفتمان

- (2021). Tracing and building up environmental justice considerations in the urban ecosystem service literature: A systematic review. *Landscape and Urban Planning*, 214, Article 104130. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2021.104130>
- 14- Cepeda Carrion, I., Martelo Landroquez, S., Leal-Rodríguez, A.L. and Leal-Millán, A., (2017). Critical processes of knowledge management: An approach toward the creation of customer value. *European Research on Management and Business Economics*, 23(1), 1-7.
- 15- Chaplin-Kramer R, Sharp RP, Weil C, Bennett EM, Pascual U, Arkema KK, Brauman KA, Bryant BP, Guerry AD, Haddad NM, Hamann M, Hamel P, Johnson JA, Mandle L, Pereira HM, Polasky S, Ruckelshaus M, Shaw MR, Silver JM, Vogl AL, Daily GC. Global modeling of nature's contributions to people. *Science*. 2019 Oct 11;366(6462):255-258. doi: 10.1126/science.aaw3372. PMID: 31601772.
- 16- Chowkwanyun, M. (2023). Environmental Justice: Where It Has Been, and Where It Might Be Going. *Annual Review of Public Health*, 44, 93-111.
- 17- Deacon, L, & Baxter, J. (2013). No opportunity to say no: a case study of procedural environmental injustice in Canada. *Journal of Environmental Planning and Management*, 56(5), 607-623. doi:10.1080/09640568.2012.692502
- 18-Ding, X., Zhou, Ch., Zhong, W., & Tang, P. (2019). Addressing Uncertainty of Environmental Governance in Environmentally Sensitive Areas in Developing Countries: A Precise-Strike and Spatial-Targeting Adaptive Governance Framework. *Sustainability*, 11(16), 4510.
- 19-Ebrahimzadeh, N., Sharif Sharifzadeh, M., Abdollahzadeh, G., & Rezaei, R. (2023). Relationship between Social Capital and Conflict Management and its Impact on Institutional Effectiveness in Rural Cooperatives in Gorgan country. *Co-Operation and Agriculture*, 12(45), 86-104. doi: 10.22034/ajcoop.2023.362562.1802.
- 20- Environmental Justice Communities in Massachusetts. Environmental Justice (EOEEA). 2019. Available online: <https://www.mass.gov/info-details/environmental-justice-communities-in-massachusetts>
- 10.22034/jewe.2021.287149.1570
- 4- Bahirae, R., ghadimi, B., amir mazaheri, A. M., Baseri, A., & mazaheri tehrani, M. M. (2023). Presenting a sociological model of social capital among sport elites interacting with social contexts. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 22(59), 139-154. <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1391.1964>
- 5- Barbier, E.B., 2017. Marine ecosystem services. *Curr. Biol.* 27 (11), 507–510. <https://doi.org/10.1016/j.cub.2017.03.020>.
- 6- Barghi, H., Dehghan Hesampoor, M., Toosi, R., & Jamini, D. (2013). Planning of tourism sustainable development in Persian gulf (case study: Qeshm island). *Spatial Planning*, 2(3), 75-94. https://doi.org/10.1007/978-94-007-4851-3_7
- 7- Baron, R. M., and D. A. Kenny. (1986). The Moderator–Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic, and Statistical Considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 51, No. 6, Pp. 1173.
- 8- Beigi Nia, A., Safari. S., Morshadi Zadeh. A., Pouladrag, A. (2012). Identifying and prioritizing good governance indicators. *Public Administration Perspective*, 3(4), 65-83.
- 9- Bennett, N. J., Alava, J. J., Ferguson, C. E., Blythe, J., Morgera, E., Boyd, D., & Côté, I. M. (2023). Environmental (in) justice in the Anthropocene ocean. *Marine policy*, 147, 105383.
- 10-Bennett, N. J., Blythe, J., White, C. S., & Campero, C. (2021). Blue growth and blue justice: Ten risks and solutions for the ocean economy. *Marine Policy*, 125, 104387.
- 11- Bindoff, N. L., Cheung, W. W., Kairo, J. G., Arístegui, J., Guinder, V. A., Hallberg, R., ... & Williamson, P. (2019). Changing ocean, marine ecosystems, and dependent communities.
- 12- Biswas, R., Jana, A., Arya, K., & Ramamritham, K. (2019). A good-governance framework for urban management. *Journal of Urban Management*, 8(2), 225-236.
- 13- Calderón-Argelich, A., Benetti, S., Anguelovski, I., Connolly, J. J. T., Langemeyer, J., & Baró, F.

- Equation Modeling (PLS-SEM), 2nd Ed., Sage: Thousand Oaks.
- 30-Hayes, A. F., Coutts, J. J. (2020). Use Omega Rather than Cronbach's Alpha for Estimating Reliability. *But... Communication Methods and Measures*, 14(1), 1-24. <https://doi.org/10.1080/19312458.2020.1718629>
- 31- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sinkovics, R. R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. *Advances in international marketing*, 20, 277-319. [https://doi.org/10.1108/S1474-7979\(2009\)0000020014](https://doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014)
- 32-Henseler, J., Ringle, C. M., Sarstedt, M., (2014). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science* 43 (1), 115-135.
- 33-Heydari, M. T., Rasoulzadeh, Z., Hasanalizadeh, M., & Heshi, M. N. (2022). Explaining the Effects of Urban Good Governance on Citizens' Social Resilience against Covid-19 Epidemic (Case Study: Tabriz City). *Sustainable city*, 4(4), 17-33. doi: 10.22034/jsc.2020.241003.1282
- 34-Hilburn, A., Fry, M. (2019). Empirical environmental justice research in hydrocarbon extraction areas: Examining current approaches outside the U.S. using a Mexican case study. *Applied Geography*, 107, 63-71. doi:<https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2019.04.004>
- 35-Hosseinpour, F., Tabae Izady, A. (2023). Causal and structural investigation of the effect of port development on economic growth: a cross-country study. *Journal of Marine Science and Technology*, 1-24. doi: 10.22113/jmst.2023.368542.2501
- 36- Jafarifard, J, Saberi, H., Azani, M., khademolhoseiny, A. (2021). The Effect of Good Urban Governance on the Sustainability of Urban Neighborhood ((A Case Study of Kahnouj)., 14 (53), 109-132.
- 37- Kazemi Darsanaki R, Sadat Naemi A. Heavy Metal Contamination in Water and Sediments of Persian Gulf Coasts: Narrative Review. *J Mar Med* 2023; 4 (4) :198-205. URL: <http://jmarmed.ir/article-1-377-fa.html>
- 38- Kazemian, G., barari, E., Sharif Zadeh, F., & Ghorbanizadeh, V. (2021). Developing the appropriate good urban governance model for metropolises of Iran and the integrated analysis of current situation (Case study: justice-communities-in-massachusetts (accessed on 26 June 2019).
- 21- Faghihhabibi A. (2021). Good environmental governance and sustainable development. *Quarterly Journal of Political Research in Islamic World* 10(3), 297-313. <http://priw.ir/article-1-1682-fa.html>
- 22-Fatehi, A., & ekhlasi, E. (2013). Factors Affecting Social Capital: A Case Study of Female Pre-University Students of Shiraz. *Social Development & Welfare Planning*, 4(14), 145-182. <https://doi.org/10.22054/qjds.2013.3305>
- 23-Gardner F., Rivkah, B. D., Giang, A. (2022). Selecting data analytic and modeling methods to support air pollution and environmental justice investigations: A critical review and guidance framework. *Environmental Science & Technology*, 56(5), 2843-2860.
- 24-Gheshlaghi P, Kamrani E, Naji A, Daliri M. Impacts of the seawater desalination plants' discharges on survival and ionic balance of Blue swimmer crab, *Portunus segnis* (Forsk., 1775), in the northern Persian Gulf. *ijhe* 2022; 15 (2) :245-260. URL: <http://ijhe.tums.ac.ir/article-1-6662-fa.html>
- 25-Golden, Christopher D., Allison, Edward H., Cheung, William W. L., Dey, Madan M., Halpern, Benjamin S., McCauley, Douglas J.,... Myers, Samuel S. (2016). Nutrition: Fall in fish catch threatens human health. *Nature*, 534(7607), 317-320. doi:10.1038/534317a
- 26-Habibi A, Hedayati A, Mousavi-Sabet H. The Environmental Impact of Shrimp Aquaculture on the Coastal Pollution and the Human Health (Iranian Coast). *J Mar Med* 2023; 5 (2) :99-108
- 27-Habibi, A., Kolahi, Bahareh. (2022). Structural equation modeling and factor analysis, Tehran, Jihad Academic Publications, second edition. pp: 160.
- 28-Hair J. F, J., Sarstedt, M., Hopkins, L. and G. Kuppelwieser, V. (2014), "Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM): An emerging tool in business research", *European Business Review*, Vol. 26 No. 2, pp. 106-121. <https://doi.org/10.1108/EBR-10-2013-0128>
- 29-Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., and Sarstedt, M. (2017). *A Primer on Partial Least Squares Structural*

- Approach, 15(57), 61-84. <https://doi.org/10.1001.1.20083777.1400.15.57.4.1>
- 47- Maleki, D., zareei, D., & zadvalikhajeh, S. (2018). Assessing the Desirable Urban Governance Indexes with the Neighborhood-Based Management Approach (Case Study: Hamadan City Neighborhoods). *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 8(29), 61-74. doi: 10.22111/gaij.2018.4292
- 48- Maleki, S., & Gankhaki, A. (2022). Evaluation of Influencing Factors on Integrated Solid Waste Management in Cities: A Case Study on the Coastal Cities of Bushehr Province. *Urban Structure and Function Studies*, 9(31), 229-252. doi: 10.22080/usfs.2022.22756.2216
- 49- Maleki, S., Ārvin, M., & Bazrafkan, S. (2019). The role of good urban governance in the realization of the resilient city (A case study of Ahwāz city). *Urban Planning Knowledge*, 2(4), 1-18. doi:10.22124/upk.2019.12195.1162
- 50- Martin, A., (2017). *Just conservation: biodiversity, well-being and sustainability*. Routledge, London.
- 51- Martin, A., Coolsaet, B., Corbera, E., Dawson, N.M., Fraser, J.A., Lehmann, I., Rodriguez, I., (2016). Justice and conservation: The need to incorporate recognition. *Biol. Conserv.* 197, 254–261. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2016.03.021>.
- 52- Mazloumi, S. (1400), A report on the state of pollution in the Persian Gulf, National Authority of the Convention on Biological Diversity, Ministry of Agricultural Jihad. News Code:142023.
- 53- Meixler, M. S., Piana, Max R., Henry, A. (2023). Modeling present and future ecosystem services and environmental justice within an urban-coastal watershed. *Landscape and Urban Planning*, 232, 104659. doi:<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2022.104659>
- 54- Menton, M., Larrea, C., Latorre, S., Martinez-Alier, J., Peck, M., Temper, L., & Walter, M. (2020). Environmental justice and the SDGs: from synergies to gaps and contradictions. *Sustainability Science*, 15, 1621-1636.
- 55- Meyer, N., Auriacombe, Ch. (2019). Good Urban Governance and City Resilience: An Afrocentric Mashhad). , 12(44), 55-74. <https://doi.org/10.30495/jupm.2020.3969>
- 39- Khazraie sholaei far, M. (2021). The effect of good urban governance on urban resilience, a case study of the city of Ray (Area 20, Tehran). *Geography and Human Relationships*, 4(2), 527-541. doi: 10.22034/gahr.2022.354403.1734
- 40- Kock, N. (2019). From composites to factors: Bridging the gap between PLS and covariance based structural equation modeling. *Information Systems Journal*, 29(3), 674-706.
- 41- Ladani A., Pour Ahmad A., Ziyari K., Farhoudi R., Zanganeh Shahraki S. (2023). Integrated coastal zone management with a good governance approach (Kish Island case example). 23 (68), 15. URL: <http://jgs.khu.ac.ir/article-1-3505-fa.html>
- 42- Łaskiewicz, E., Czembrowski, P., Kronenberg, J. (2019). Can proximity to urban green spaces be considered a luxury? Classifying a non-tradable good with the use of hedonic pricing method. *Ecological Economics*, 161, 237-247. doi:<https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2019.03.025>
- 43- Lau, Jacqueline D., Gurney, Georgina G., & Cinner, Joshua. (2021). Environmental justice in coastal systems: Perspectives from communities confronting change. *Global Environmental Change*, 66, 102208. doi:<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2020.102208>
- 44- Lecuyer, L., White, R.M., Schmook, B., Lemay, V., Calm'e, S., 2018. The construction of feelings of justice in environmental management: An empirical study of multiple biodiversity conflicts in Calakmul, Mexico. *J. Environ. Manage.* 213, 363–373. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2018.02.050>.
- 45- Lee, V. H., Ooi, K. B., Sohal, A. S., & Chong, A. Y. L. (2012). Structural relationship between TQM practices and learning organisation in Malaysia's manufacturing industry. *Production planning & control*, 23(10-11), 885-902.
- 46- Madadi, N., tohidfam, M., abolhassan shirazi, H., & mahmoodi, M. (2022). Investigating the indicators of good governance (rule of law and accountability) in Iran during the years 2021-2005. *The Islamic Revolution*

- 65-Osterblom, H., Crona, B.I., Folke, C., Nyström, M., Troell, M., 2017. Marine Ecosystem Science on an Intertwined Planet. *Ecosystems* 20 (1), 54-61. <https://doi.org/10.1007/s10021-016-9998-6>
- 66- Pasetto, R., Mattioli, B., Marsili, D. (2019). Environmental Justice in Industrially Contaminated Sites. A Review of Scientific Evidence in the WHO European Region. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(6), 998.
- 67-PourAhmad, A., Abdali, Y., & Allah Golipour, S. (2020). Spatial Analysis of the Impact of Favorable Governance on Urban Livability (Case Study: Crime Hot Spots of Regions 11 and 12 in Tehran). *Spatial Planning*, 10(2), 83-104. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22287485.1399.10.2.5.3>
- 68-Pourmohammadi M., Hosseinzadeh, Dalir, K., Piri, I., (2022). Good Urban Governance Based on Social Capital: The Case of Study Tabriz Metropolitan. *Journal of Arid Regions Geographic Studies*, 1(1), 35-52.
- 69-Saadaei, H., Sadaghi, S. M., Taheri Roudsari, H. Shahidi, S. (1389). The influence of environmental considerations on the formulation of the master plan of coastal cities. 15th International Conference on Coasts, Ports and Marine Structures. Tehran. Iran.
- 70-Sabzalizadeh, S., & Dehghan mediseh, S. (2010). Assessment of heavy metals pollution in the sediments of Lifeb-Busaf (northwest of Persian Gulf) using Geo-accumulation Index. *Iranian Scientific Fisheries Journal*, 19(3), 51-60. doi: 10.22092/isfj.2010.116537
- 71-Saidi, S. N., Muradpour, K. (2012). The role of coastal cities in the economic development process of the country. *Port and sea*. No. 136, 25-42.
- 72-Salahi, R., Namati, M., & Amanpur, S. (2014). Effective mechanism of social capital indicators in the good urban governance using Amos, Case Study: City Nasim City. *Spatial Planning*, 4(1), 1-24.
- 73-Sandifer, Paul A., Keener, Paula, Scott, Geoffrey I., & Porter, Dwayne E. (2021). Chapter 12 - Oceans and Human Health and the New Blue Economy. In Liesl Hotaling & Richard W. Spinrad (Eds.), *Preparing a Workforce for the New Blue Economy* (pp. 213-236): Elsevier.
- Approach to Sustainable Development. *Sustainability*, 11(19), 5514.
- 56- Miandoabchi, Elnaz., Aghajani, Zahra. (2021). Investigating the factors of product sedimentation in the country's ports and customs and providing suggestions to reduce it. <https://itsr.ir/Content/upload/DMTRC.9.23.pdf>
- 57-Mirfakhraei, S. H., & Priabbasi, Z. (2020). International maritime organization (IMO) and environmental issues (caused by Human activities) in Persian Gulf, *Political Quarterly*, 50(1), 327-344. <https://doi.org/10.22059/jpq.2020.238953.1007110>
- 58-Montgomery, M. C., Chakraborty, J., Grineski, S. E., Collins, Timothy W. (2015). An environmental justice assessment of public beach access in Miami, Florida. *Applied Geography*, 62, 147-156. doi:<https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2015.04.016>
- 59-Moosavi, S. H., & Malekhoseini, A. (2023). Investigating the causes of lack of good urban governance in Iran: (Case study: Arak city). , 14(52), 157-170. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285229.1402.14.52.12.4>
- 60-Namamian, P., Tayebi, S. (2020). Critical Notes on Environmental Justice and Sustainable Development. *Scientific and Research Journals of Management System*. <https://doi:10.22034/JEST.2020.35125.4221>
- 61-National portal of statistics (NPS). The results of the general population and housing census (2015). Online access: <https://www.amar.org.ir/>
- 62-Navaee, M., Azimi Amoli, J., & janbaz ghubadi, G. R. (2024). Strategic Analysis of the Application of Good Governance in the Sustainable Development of Coastal Cities (Case Study: Babolsar, Noor and Ramsar Cities). *Human Geography Research*, (), -. doi: 10.22059/jhgr.2024.366715.1008642
- 63-Nazmfar, H., Sadlounia, H., & Tahmasebi, F., (2021). The Status of Good Urban Governance in the Upstream and Downstream Legal Documents of Iranian Development. *MAJLIS & RAHBORD*, 27(104), 265-289. SID. <https://sid.ir/paper/376706/en>
- 64-Osrani.M., Mashin chian moradi, A., Ghevam mostafavi. P. (2021), Investigating the concentration of heavy metals in the coastal sediments of Bandar Abbas. *Environmental Geology Quarterly*15(55), 13-26.

- 81-Walker, G. (2010). Environmental justice, impact assessment and the politics of knowledge: The implications of assessing the social distribution of environmental outcomes. *Environmental Impact Assessment Review*, 30(5), 312-318. doi:<https://doi.org/10.1016/j.eiar.2010.04.005>
- 82-Walker, G., 2014. Environmental Justice: Empirical Concerns and Normative Reasoning. *Analyse & Kritik* 36 (2), 4-5.
- 83-Yi, H., Kreuter, Urs P., Han, D., Güneralp, B. (2019). Social segregation of ecosystem services delivery in the San Antonio region, Texas, through 2050. *Science of The Total Environment*, 667, 234-247. doi:<https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2019.02.130>
- 74-Shahrahi, M., Ghaderi, S., Bakhshizadeh, A. (2010). The impact of privatization on ports (case study: Chabahar Port). *Shipping & Marine Technology*, 1(1), 62-74.
- 75-Stephens, C., Church, Ch. (2017). Environmental Justice and Health. In Stella R. Quah (Ed.), *International Encyclopedia of Public Health (Second Edition)* (pp. 499-506). Oxford: Academic Press.
- 76-Takdastan, A., Hajizadeh, N., Jafarzadeh. H., Haghighi Fard, N. (2004). Outfall as a suitable alternative for disposal of municipal wastewater in coastal areas. *Water and wastewater*, 15(3 (51)), 74-85.
- 77-Talebian S. A., Fazeli. M., Deghhele, A (2008). Analysis social impacts of industrial development in Assalouyeh area.. *Sociological Review*, 16(1), 55-75.
- 78-US Environmental Protection Agency. (USEPA). (2019). Environmental Justice. Available online: <https://www.epa.gov/environmentaljustice> (accessed on 20 March 2019).(Chakraborty et al. 2011; EOEEA 2019; US EPA 2019)
- 79-Van Assche, K., Hornidge, A., Schlüter, A., Vaidianu, NataŃa. (2020). Governance and the coastal condition: Towards new modes of observation, adaptation and integration. *Marine Policy*, 112, 103413. doi:<https://doi.org/10.1016/j.marpol.2019.01.002>
- 80-Venter, Z. S., Figari, H., Krangle, O., Gundersen, V. (2023). Environmental justice in a very green city: Spatial inequality in exposure to urban nature, air pollution and heat in Oslo, Norway. *Science of The Total Environment*, 858, 160193. doi:<https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.160193>

COPYRIGHTS

©2024 by the authors. Published by National Geographical Organization. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons [Attribution-NoDerivs 3.0 Unported \(CC BY-ND 3.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/)
